

รายงานการวิจัย

ผลกระทบของตลาดน้ำต่อคุณภาพน้ำคลองแห

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

The Effects of Floating Market on Klonghae Water Quality

Hatyai District, Songkhla Province

สอแหละ บางสัน

อิมรอน หรนศิลา

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

โปรแกรมวิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ใบรับรองการวิจัยสิ่งแวดล้อม

โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม)

เรื่อง ผลกระทบของตลาดน้ำต่อคุณภาพน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
The Effects of Floating Market on Klonghae Water Quality Hatyai District, Songkhla Province

ผู้วิจัย นายสอแหละ บานูสัน รหัส 494273034
นายอิมรอน หรนศิลา รหัส 494273045

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา.....วันที่ 28 มิ.ย. 53

(นางสาวนัศดา โปคำ)

อาจารย์ประจำวิชา.....วันที่ 28 มิ.ย. 53

(นางสาวสายสิริ ไชยชนะ)

อาจารย์ประจำวิชา.....วันที่ 28 มิ.ย. 53

(นางสาวนัศดา โปคำ)

อาจารย์ประจำวิชา.....วันที่ 28 มิ.ย. 53

(นางสาวปิยวรรณ นาคินชาติ)

ประธานบริหารโปรแกรมวิชา.....วันที่ 28 มิ.ย. 53

(นางชวัลภกมล ขุนพิทักษ์)

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รับรองแล้ว

(ดร.พิพัฒน์ ลิ้มปะนะพิทยาธร)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วันที่ 30 มิ.ย. 53

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงและสมบูรณ์ได้ด้วยดี ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณ อาจารย์นัศดา โปคำ ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ และแก้ไขปัญหาระหว่างการทำวิจัยฉบับนี้จนประสบความสำเร็จ และขอขอบคุณอาจารย์ขวัญกมล ขุนพิทักษ์ ประธานกรรมการบริหาร โปรแกรมวิชา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม อาจารย์สายสิริ ไชยชนะ อาจารย์ปิยวรรณ นาคินชาติ ตลอดจนอาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดต่างๆ สำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณคณะกรรมการบดีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทำให้วิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

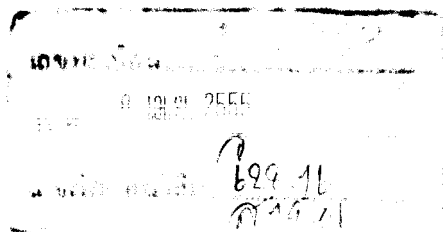
ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์วิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาทุกท่าน ขอขอบคุณโปรแกรมวิชาเคมี ที่เอื้อเฟื้ออุปถัมภ์ในการทำวิจัย ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาโปรแกรม วิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมรุ่นที่ 8 ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ด้วยดีมาตลอด และขอขอบคุณบิดา มารดาที่สนับสนุนทุนทรัพย์ ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจในการทำวิจัยฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

สอแหละ บางสัน

อิมรอน หรนศิลา

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กุมภาพันท์ 2553

ชื่อการวิจัยสิ่งแวดล้อม	ผลกระทบของตลาดน้ำต่อคุณภาพน้ำคลองแห อำเภอลำปาง จังหวัดสงขลา
ผู้วิจัย	1. นายสอเหละ บารุตัน 2. นายอิมรอน หรนศิตา
วิทยาศาสตร์บัณฑิต	วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม)
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์นัศดา โปคำ

บทคัดย่อ

การศึกษาคุณภาพน้ำบริเวณตลาดน้ำคลองแห เป็นการศึกษาคูณภาพน้ำด้านกายภาพและเคมี จากจุดเก็บตัวอย่างน้ำ 5 จุด โดยทำการเก็บตัวอย่างน้ำทุกๆ 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันที่มีตลาดน้ำ (วันอาทิตย์) และวันที่ไม่มีตลาดน้ำ (วันพุธ) เป็นระยะเวลา 2 เดือน โดยทำการตรวจวัดและวิเคราะห์ 12 พารามิเตอร์ คือ ความโปร่งแสง อุณหภูมิ ความขุ่น สภาพนำไฟฟ้า ความเป็นกรด-ด่าง ปริมาณของแข็งแขวนลอยทั้งหมด ปริมาณออกซิเจนละลาย ค่าบีโอดี น้ำมันและไขมัน แอมโมเนีย ไนโตรเจนรวม และฟอสเฟต

ผลการวิเคราะห์ วันที่มีตลาดน้ำพบว่าความโปร่งแสงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 42.66 - 50.33 เซนติเมตร อุณหภูมิมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 30.10 - 32.86 องศาเซลเซียส ความขุ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 50.37 - 204.42 NTU สภาพนำไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 361.66 - 374.66 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร สภาพความเป็นกรด-ด่าง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 7.19 - 7.57 ปริมาณของแข็งแขวนลอยทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 43.33 - 146.66 mg/l ปริมาณออกซิเจนละลายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.43 - 6.86 mg/l ค่าบีโอดีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.75 - 2.30 mg/l น้ำมันและไขมันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.90 - 2.30 mg/l แอมโมเนียมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.36 - 4.60 mg/l ไนโตรเจนรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 20.25 - 24.17 mg/l และฟอสเฟตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.1330 - 0.1548 mg P/l

วันที่ไม่มีตลาดน้ำพบว่าความโปร่งแสงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 45.33 - 49.33 เซนติเมตร อุณหภูมิมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 31.16 - 32.83 องศาเซลเซียส ความขุ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 16.37 - 24.97 NTU สภาพนำไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 355.33 - 383.33 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร สภาพความเป็นกรด-ด่าง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 7.25 - 7.68 ปริมาณของแข็งแขวนลอยทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 16.66 - 61.66 mg/l ปริมาณออกซิเจนละลายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.53 - 7.73 mg/l ค่าบีโอดีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.80 - 1.55 mg/l น้ำมันและไขมันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.63 - 1.83 mg/l

แอมโมเนียมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.25 - 3.09 mg/l ไนโตรเจนรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 21.74 - 25.10 mg/l และฟอสเฟตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.1386 - 0.1485 mg P/l

ผลการศึกษาพบว่าดัชนีคุณภาพน้ำมีสภาพเป็นไปตามธรรมชาติหรืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ยกเว้นค่าแอมโมเนียที่เกินมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 และยังทำให้ทราบถึงลักษณะของน้ำในแต่ละพารามิเตอร์ อีกทั้งสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

Research Title	The effect of floating market of klonghae water quality Hatyai District, Songkhla
Researcher	1. Mr.Solhae Bangusan 2. Mr.Imron Ronsila
Bachelor of Science	Environmental Science (Environmental Technology)
Advisor	Miss. Nadda Podam

Abstract

The study water quality of Klonghae floating market was aimed to the physical and chemical study from 5 sampling point be collection water samples every two weeks; two days in a week, they're the floating market day (Sunday) and non- floating market day (Wednesday) within two months for measure and analysis of 12 parameters, included transparency, temperature, turbidity, conductivity, pH, total suspended solids (TSS), dissolved oxygen (DO), biochemical oxygen demand (BOD), oils & grease, ammonia, nitrogen, and phosphate.

The results found that the transparency of the floating market day was in the range of 42.66 - 50.33 cm, temperature was in the range of 30.10 - 32.86 c⁰, turbidity was in the range of 50.37 - 204.42 NTU, conductivity was in the range of 361.66 - 374.66 μ s/cm, pH was in the range of 7.19 - 7.57, total suspended solid (TSS) was in the range of 43.33 - 146.66 mg/l, dissolved oxygen (DO) was in the range of 3.43 - 6.86 mg/l, biochemical oxygen demand (BOD) was in the range of 0.75 - 2.30 mg/l, oils & grease was in the range of 0.90 - 2.30 mg/l, ammonia was in the range of 3.36 - 4.60 mg/l, nitrogen was in the range of 20.25 - 24.17 mg/l and phosphate was in the range of 0.1330 - 0.1548 mg P/l

For the day without the market, the results found the transparency was in the range of 45.33 - 49.33 cm, temperature was in the range of 31.16 - 32.83 c⁰, turbidity was in the range of 16.37 -24.97 NTU, conductivity was in the range of 355.33 - 383.33 μ s/cm, pH was in the range of 7.25 - 7.68, total suspended solid (TSS) was in the range of 16.66 - 61.66 mg/l, dissolved oxygen (DO) was in the range of 4.53 - 7.73 mg/l, biochemical oxygen demand (BOD) was in the range of 0.80 - 1.55 mg/l, oils & grease was in the range of 0.63 - 1.83 mg/l, ammonia

was in the range of 2.25 - 3.09 mg/l, nitrogen was in the range of 21.74 - 25.10 mg/l, and phosphate was in the range of 0.1386 - 0.1485 mg P/l

The results of study shown that the index of water quality were accordance with the nature or the standard of surface water (class 3), especially of ammonia and also shown the water characteristics in each parameter and it could be basic data for the concerned authorities to use guidelines for the next improvement.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ตัวแปร	2
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	2
1.5 สมมติฐาน	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.7 ระยะเวลาที่ทำการวิจัย	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ลักษณะทั่วไปของตลาดน้ำคลองแห	4
2.2 การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
2.3 คุณสมบัติของน้ำ	8
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
3.1 พื้นที่ศึกษา	15
3.2 วัสดุและอุปกรณ์	16
3.3 การเก็บตัวอย่างและการเก็บรักษาตัวอย่าง	18
3.4 วิธีการวิเคราะห์	18
3.5 การวิเคราะห์ผลทางสถิติ	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลและการอภิปรายผลการวิจัย	
4.1 คุณภาพน้ำทางกายภาพ	20
4.2 คุณภาพน้ำทางเคมี	27
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	37
5.2 ข้อเสนอแนะ	38
บรรณานุกรม	39
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	42
ภาคผนวก ข	46
ภาคผนวก ค	47
ภาคผนวก ง	50
ภาคผนวก จ	59
ภาคผนวก ฉ	61

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4-1 วันมีตลาดน้ำ	21
ตารางที่ 4-2 วันไม่มีตลาดน้ำ	22

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 2.1 แผนที่คลองแห	5
ภาพที่ 3.1 แผนที่แสดงจุดเก็บตัวอย่าง	15
ภาพที่ 4.1 ค่าความโปร่งแสงเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	20
ภาพที่ 4.2 ค่าอุณหภูมิเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	23
ภาพที่ 4.3 ค่าความขุ่นเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	24
ภาพที่ 4.4 สภาพน้ำไฟฟ้าเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	26
ภาพที่ 4.5 ค่าความเป็นกรด-ด่างเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	27
ภาพที่ 4.6 ค่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	28
ภาพที่ 4.7 ค่าปริมาณออกซิเจนละลายเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	29
ภาพที่ 4.8 ค่าบีโอดีเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	31
ภาพที่ 4.9 น้ำมันและไขมันเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	32
ภาพที่ 4.10 ค่าแอมโมเนียเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	33
ภาพที่ 4.11 ค่าไนโตรเจนเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	34
ภาพที่ 4.12 ค่าฟอสเฟตเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห	36

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

น้ำ เป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำฝน น้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ซึ่งจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันในรูปแบบต่างๆ เช่น น้ำใช้เพื่อผลิตพลังงานทุกรูปแบบ เพื่อการคมนาคม เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ ใช้ชักล้างหรือขจัดสิ่งโสโครก รวมไปถึงแหล่งน้ำที่ให้คุณค่าทางการกีฬา และใช้ศึกษาทางนิเวศวิทยาของโลก ในกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการน้ำในทางวิชาการหมายถึง กิจกรรมใดๆ ก็ตามที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรน้ำเพื่อการแจกจ่ายใช้ประโยชน์ ควบคุมให้เกิดประโยชน์ ขจัดหรือทิ้ง (dispose) และการเข้ามามีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความเหมาะสม ตลอดจนมีการใช้อย่างยั่งยืนตลอดไป โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมในการจัดการทรัพยากรน้ำมี 4 แนวทาง คือ (เกษม จันทร์แก้ว, 2541)

1. หาแหล่งพัฒนาแหล่งน้ำให้ได้ปริมาณที่จะมีใช้อย่างยั่งยืน
2. จัดสรรและแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่ให้แก่ผู้ที่ต้องการใช้น้ำอย่างถ้วนหน้า โดยยึดหลักการเหมาะสมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง
3. แสวงหาวิธีการใช้ประโยชน์น้ำที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ
4. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงผลผลิตน้ำที่ได้ทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และเวลาที่ต้องการ

การระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติทำให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป เพราะแหล่งน้ำธรรมชาติค่อนข้างจะมีความจำกัดต่อการดูดซับน้ำเสีย ซึ่งถ้ามันเกินกำลังความสามารถก็จะทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถที่จะควบน้ำไปใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมอื่นๆ ได้ สารมลพิษที่อาจจะก่อให้เกิดน้ำในแหล่งน้ำเกิดภาวะมลพิษ ได้แก่ สารอินทรีย์ สารอนินทรีย์ กรดหรือด่าง สารแขวนลอย และของแข็ง เป็นต้น (พัฒนา มุลพฤกษ์, 2545)

คลองแหตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นลำน้ำสายหนึ่งที่เชื่อมต่อมาจากคลองเตยและคลองลานก่อนที่จะไหลลงสู่คลองอู่ตะเภา โดยมีความยาวคลองประมาณ 5.2 กิโลเมตร และเป็นแหล่งน้ำสายสำคัญที่ผู้คนบริเวณคลองแหได้ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐาน แต่ในปัจจุบันน้ำในคลองแหมีปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปล่อยน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมในตัวเมืองหาดใหญ่ ประกอบกับการทำ

เกษตรกรรมของผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณรอบๆ คลองแห จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในคลองแห โดยตรง ในปัจจุบันเทศบาลเมืองคลองแห ได้ก่อตั้งตลาดน้ำขึ้นบริเวณวัดคลองแห ซึ่งเป็นตลาดน้ำเชิงวัฒนธรรมแห่งแรกและแห่งเดียวของภาคใต้ที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปของบรรดาผู้ชื่นชอบสัมผัสบรรยากาศธรรมชาติ และอาหารอร่อย ตลาดน้ำแห่งนี้ตั้งอยู่ริมฝั่งคลองตรงข้ามกับวัดคลองแห ความยาวของตลาดประมาณ 200 เมตร เรียกได้ว่า ตลาดน้ำคลองแห เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจยอดนิยมและเป็นจุดหมายปลายทางในวันหยุดของคนในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาถึงผลกระทบต่อคุณภาพน้ำคลองแหที่มีต่อคุณภาพน้ำคลองแหที่อาจจะเกิดขึ้นว่ามีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำคลองแหอย่างไร อีกทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และจัดการคุณภาพน้ำแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณภาพน้ำบริเวณตลาดน้ำ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของตลาดน้ำต่อคุณภาพน้ำคลองแห
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการคุณภาพน้ำคลองแห ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 ตัวแปร

1.3.1 ตัวแปร แบ่งออกได้ เป็น 3 ชนิด คือ

1. ตัวแปรต้น   น้ำในตลาดน้ำคลองแห เทศบาลเมืองคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. ตัวแปรตาม   คุณภาพน้ำของตลาดน้ำคลองแห เทศบาลเมืองคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
3. ตัวแปรควบคุม   ระยะเวลาในการเก็บตัวอย่าง วิธีการเก็บตัวอย่าง

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

คุณภาพน้ำ (water quality) หมายถึง คุณภาพในแหล่งน้ำ ซึ่งอาจจะเป็นลำคลอง บึง ป่า สระ หรือแหล่งน้ำอื่นๆ ซึ่งอาจมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในการใช้อุปโภคบริโภค เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ และที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ คุณภาพน้ำจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่สิ่งมีชีวิตสามารถอยู่ได้ และไม่เกิดผลกระทบและสิ่งแวดล้อมอื่น

น้ำผิวดิน (surface water) หมายถึง ส่วนของน้ำฝนที่ตกลงสู่พื้นดินแล้ว ไหลลงสู่ที่ต่ำตามลำธาร คลอง แม่น้ำ บึง ทะเล มหาสมุทร ทะเลสาบ น้ำผิวดินนี้รวมถึงน้ำที่ไหลล้นจากใต้ดินเข้ามาสมทบด้วย ดังจะเห็นได้จากลำธารหรือลำห้วยที่มีน้ำไหลตลอดปี ไม่ว่าจะฝนตกหรือไม่ตก จำนวนน้ำที่ไหลในลำห้วยหรือลำน้ำ ในระหว่างฤดูแล้งเรียกว่า dry weather flow (D.W.F.) น้ำนี้เป็นน้ำที่สะสมไว้ในดิน และซึมขึ้นมาตามเวลาที่ฝนไม่ตก

ตลาดน้ำ (floating market) หมายถึง ตลาดที่มีการค้าขายในน้ำโดยอาศัยเรือ แพ เป็นพาหนะบรรทุกสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิต

1.5 สมมติฐาน

ตลาดน้ำมีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำคลองแห

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงคุณภาพน้ำบริเวณตลาดน้ำ
2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบของตลาดน้ำต่อคุณภาพน้ำคลองแห
3. ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการคุณภาพน้ำ ตลอดจนเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขคุณภาพน้ำได้ต่อไป
4. สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อศึกษาวิจัยในขั้นต่อไปได้

1.7 ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ 2552

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ลักษณะทั่วไปของตลาดน้ำคลองแห

ตลาดน้ำคลองแห คือตลาดน้ำเชิงวัฒนธรรมแห่งแรกและแห่งเดียวของภาคใต้ที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปของบรรดาผู้ชื่นชอบสัมผัสบรรยากาศธรรมชาติและอาหารอร่อย ตลาดน้ำแห่งนี้ตั้งอยู่ริมฝั่งคลองตรงข้ามกับวัดคลองแห เขตเทศบาลเมืองคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความยาวของตลาดประมาณ 200 เมตร

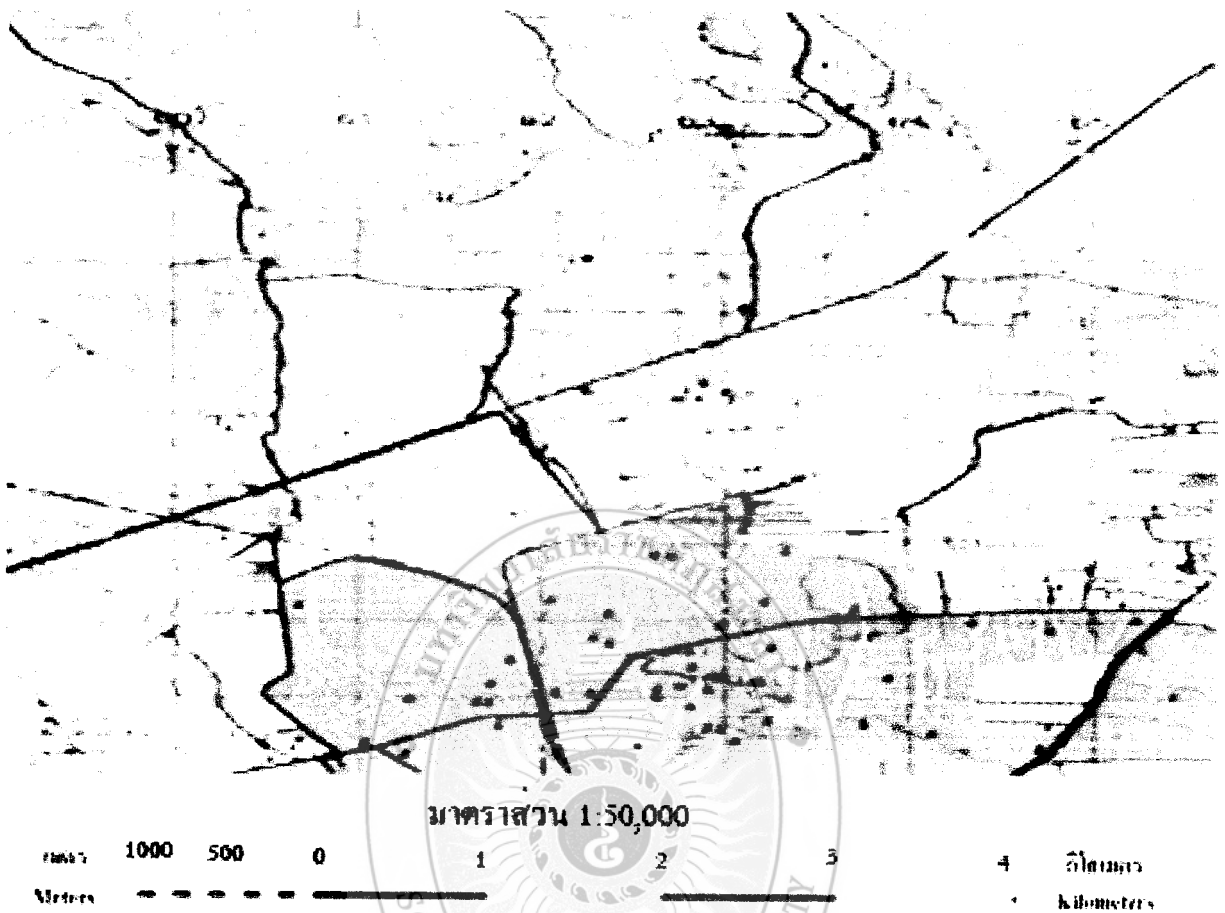
หลายร้อยปีมาแล้ว มีคลองเล็กๆ สายหนึ่งไหลระเรื่ออยู่ทางทิศตะวันตกของวัดคลองแห เรียกขานกันว่า คลองลาน ส่วนทางทิศใต้มีคลองสายเอื่อยอีกสายหนึ่งชื่อว่า คลองเคย คลองสองสายนี้เดินทางมาบรรจบกันบริเวณเนินดินและป่ากรั๊มที่ชาวบ้านเรียกว่า "โคกนกคุ้ม" ก่อเกิดเป็นลำคลองสายใหม่ชื่อว่า คลองแห

ตลาดน้ำคลองแหเปิดตัวเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2551 ในชื่อ ตลาดน้ำคลองแห วัฒนธรรมศิลป์ถิ่นใต้ ผสมผสานกันระหว่างตลาดที่จำหน่ายสินค้าในเรือ กับตลาดโบราณจำหน่ายสินค้าบนบก จุดเด่นของการเปิดตัวตลาดน้ำคือการฟื้นฟูคลองแห ซึ่งเป็นลำคลองสายเล็กๆ เชื่อมระหว่างคลองเคยกับคลองอู่ตะเภาที่เคยตื้นเขินให้กลับมาเป็นคลองสะอาดสวยใสดังเดิม

ปัจจุบันตลาดน้ำคลองแหมีเรือขายอาหารทั้งสิ้น 89 ลำ และร้านค้าในตลาดโบราณอีก 232 ร้าน ส่วนใหญ่จำหน่ายอาหารคาวหวานและอาหารพื้นบ้าน เช่น ข้าวยาปักษ์ใต้ ถั่วคั่ว ขนมหิน ขนम्मด ขนมัดขี้ ขนมหัก และยังมีสินค้าพื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกมากมายให้เลือกซื้อหา

2.1.1 ที่ตั้งและแผนที่

ทิศเหนือ	ถนนลพบุรีราเมศวร์
ทิศใต้	ชุมชนวัดคลองแห
ทิศตะวันออก	ชุมชนวัดคลองแห
ทิศตะวันตก	ชุมชนหลังบั้งชี

2.2 การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 มลพิษทางน้ำ

มลพิษทางน้ำ คือ น้ำตามธรรมชาติมีสารมลพิษเข้าไปปนเปื้อนก็ทำให้น้ำเสีย และถ้าหากน้ำเสียนั้นมีอันตรายกับสิ่งมีชีวิตถือว่าเกิดมลพิษทางน้ำ ฉะนั้นมลพิษทางน้ำหรือน้ำเสีย หมายถึง น้ำเสียที่เสื่อมคุณภาพ หรือน้ำที่คุณสมบัติเปลี่ยนแปลงไปจากธรรมชาติ เนื่องจากมีสารมลพิษปนเปื้อน ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ดั้งเดิม และเกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ซึ่งถ้าวิเคราะห์ดูแล้ว จะเห็นว่าน้ำสามารถปนเปื้อนจากมลพิษต่างๆ ได้ดังนี้

1) ปนเปื้อนด้วยสารอินทรีย์ ซึ่งจะถูกลย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ที่อยู่ในน้ำ และในขณะที่ย่อยสลายปริมาณออกซิเจนในน้ำจะถูกใช้ไป เป็นผลให้แหล่งน้ำขาดออกซิเจนเกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย

- 2) ปนเปื้อนด้วยเชื้อโรค ซึ่งเป็นโรคติดต่อทางน้ำ เช่น เชื้อแบคทีเรีย และเชื้อจุลินทรีย์ขนาดเล็กต่างๆ
- 3) ปนเปื้อนด้วยสารพิษ โดยเฉพาะพวกโลหะหนัก เช่นปรอท ตะกั่ว รวมทั้งยาฆ่าแมลง และสารเคมีที่ใช้ในทางอุตสาหกรรม
- 4) ปนเปื้อนด้วยแร่และเกลืออนินทรีย์ ซึ่งสารประเภทนี้ไม่สามารถย่อยสลายได้โดยจุลินทรีย์ที่อยู่ในน้ำ
- 5) ปนเปื้อนด้วยสารประเภทปุ๋ย ถ้าหากแหล่งน้ำใดได้รับสารประเภทนี้ทำให้พืชน้ำบางชนิด โดยเฉพาะสาหร่ายสีเขียวจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สารประเภทนี้ ได้แก่ ไนเตรท และฟอสเฟต

เมื่อนมนุษย์ปล่อยน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ โดยปกติแหล่งน้ำนั้นจะสามารถรักษาสมดุลไม่ให้เกิดน้ำเสียได้ จุลินทรีย์ที่อยู่ในน้ำจะทำการย่อยสลายอินทรีย์สารที่ปนเปื้อนมากับน้ำ โดยใช้ออกซิเจนที่ละลายอยู่ในน้ำเป็นแหล่งพลังงาน แต่แหล่งน้ำในธรรมชาติทั้งหลายมีขีดจำกัดในการรับน้ำเสียและสิ่งปฏิกูล หากเกิดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูลมากจนเกินขีดความสามารถที่ธรรมชาติจะรองรับได้ก็จะทำให้เกิดน้ำเน่าเหม็น

2.2.2 สาเหตุและที่มาของน้ำเสีย

2.2.2.1 น้ำเสียจากแหล่งชุมชน (domestic wastewater) โดยทั่วไปมี 2 แหล่ง คือ

- 1) น้ำเสียจากที่พัก น้ำเสียจากสิ่งปฏิกูล น้ำเสียที่มาจากกิจกรรมอื่นๆ เช่น การประกอบอาหาร การล้างภาชนะและอุปกรณ์ การชำระร่างกาย เป็นต้น
- 2) น้ำเสียจากสถานประกอบการต่างๆ เช่น อู่ซ่อมรถ ปั๊มน้ำมัน โรงสี สิ่งสกปรกที่เจือปนอยู่ในน้ำเสียประเภทนี้ มีทั้งสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ น้ำเสียจากแหล่งชุมชนแต่ละแห่งมีลักษณะและปริมาณของเสียที่แตกต่างกันออกไป

2.2.2.2 น้ำเสียจากอุตสาหกรรม (industrial wastewaters) มีลักษณะแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ชนิดของโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มาจากส่วนต่างๆ ของกระบวนการอุตสาหกรรม เช่น

- 1) น้ำหล่อเย็น (cool water) เป็นน้ำเสียที่เกิดจากการระบายความร้อนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ น้ำหล่อเย็นมีอุณหภูมิประมาณ 40-60 องศาเซลเซียส ความร้อนนี้จัดเป็นสิ่งสกปรกอย่างหนึ่งเช่นกัน คือ ทำให้เกิด thermal Pollution

2) **น้ำล้าง (wash water)** ได้แก่ น้ำเสียที่เกิดจากการล้างวัตถุดิบ เครื่องจักรอุปกรณ์ต่างๆ ที่พื้นโรงงาน อาจมีความสกปรกมาก เช่น มีคราบน้ำมัน สารเคมีต่างๆ ที่ใช้ในการทำความสะอาดสะสมละลายปนอยู่

3) **น้ำจากกระบวนการผลิต (process wastewaters)** เป็นน้ำเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต เป็นน้ำสกปรกค่อนข้างมาก

4) **น้ำเสียอื่นๆ (miscellaneous wastewaters)** เช่น น้ำเสียจากแหล่งน้ำ น้ำเสียจากเครื่องกรองความกระด้างของน้ำ เป็นต้น

2.2.2.3 **น้ำเสียจากการเกษตร (agricultural wastewaters)** ได้แก่ น้ำเสียจากการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร วัว ปลา และกุ้ง เป็นต้น

2.2.2.4 **น้ำเสียที่เกิดจากการปนเปื้อน (stom sewage)** ได้แก่ น้ำฝนที่ตกลงมาแล้วไหลนองไปตามพื้นดิน น้ำเสียประเภทนี้ไม่ผ่านระบบการบำบัด สามารถลงสู่แหล่งน้ำได้เลย ซึ่งสามารถจะเอาสารพิษและสิ่งปฏิกูลที่ก่อให้เกิดน้ำเสียลงสู่ลำคลองไปด้วย

2.2.3 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

จากปรากฏการณ์ของน้ำที่เกิดขึ้นในธรรมชาติสามารถแบ่งประเภทของแหล่งน้ำได้ 3 ประเภท

2.2.3.1 **น้ำจากบรรยากาศ (atmospheric water)** หมายถึง น้ำที่ได้จากบรรยากาศซึ่งอยู่ในลักษณะต่างๆ กัน เช่น น้ำฝน หิมะ ลูกเห็บ น้ำค้าง เป็นต้น

2.2.3.2 **น้ำผิวดิน (surface water)** หมายถึง ส่วนของน้ำฝนที่ตกลงสู่พื้นดินแล้วไหลลงสู่ที่ต่ำตามลำธาร คลอง แม่น้ำ บึง ทะเล มหาสมุทร ทะเลสาบ น้ำผิวดินนี้รวมถึงน้ำที่ไหลล้นจากผิวดินเข้ามาสมทบด้วย ดังจะเห็นได้จากลำธารหรือลำห้วยที่มีน้ำไหลตลอดปี ไม่ว่าจะมิฝนตกหรือไม่ตกจำนวนน้ำที่ไหลในลำห้วยหรือลำน้ำ ในระหว่างฤดูแล้งที่เรียกว่า dry weather flow (D.W.F) น้ำนี้เป็นน้ำที่สะสมไว้ในดิน และซึมขึ้นมาตามเวลาที่ฝนไม่ตก (มันสิน ดันจตุลเวศม์, 2542)

2.2.3.3 **น้ำใต้ดิน (underground water)** หมายถึง น้ำฝนและน้ำทุกประเภทที่ไหลตกลงไปในดินด้วยอำนาจและแรงดึงดูดของโลกผ่านช่องว่างของดินชั้นต่างๆ ลงไปจนถึงชั้นดิน ซึ่งน้ำซึมผ่านไม่ได้ น้ำจะถูกขังอยู่บนดินชั้นนี้ เรียกว่า น้ำใต้ดิน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 โชนใหญ่ๆ คือ โชนสัมผัสอากาศ และ โชนอิมมัวด้วยน้ำ มักประกอบด้วย ชั้นกรวดทรายหรือหินพรุนน้ำซึมผ่านได้ (โกมล ศิวะบวรและคณะ, 2543)

2.3 คุณสมบัติของน้ำ

คุณสมบัติของน้ำขึ้นอยู่กับสารต่างๆ ที่เจือปนอยู่ในน้ำจากปริมาณคุณสมบัติขึ้นอยู่กับสารต่างๆ ที่เจือปนอยู่ในน้ำจากปริมาณและชนิดของสิ่งที่เจือปนเหล่านี้ ทำให้สามารถแบ่งคุณสมบัติของน้ำได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.3.1 คุณสมบัติทางกายภาพหรือทางฟิสิกส์

เป็นคุณสมบัติที่สามารถทราบได้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 สารเหล่านี้สามารถกำจัดออกจากน้ำได้ด้วยวิธีทางกายภาพ และมักเป็นอันตรายน้อยกว่าสารในน้ำประเภทอื่น สมบัติทางกายภาพของน้ำแบ่งตามสาเหตุได้ดังนี้ (มันสิน ดันจตุลเวศม์, 2542)

1. **ความโปร่งแสง (transparency)** ของน้ำจะแสดงถึงปริมาณแสงอาทิตย์ที่สามารถส่องผ่านตามชั้นต่างๆ ของน้ำเป็นระยะความลึกของน้ำที่สามารถมองเห็นวัตถุเป็นแผ่นวงกลมขาวดำ (secchi-disk) ที่หย่อนลงไปใต้น้ำจนถึงความลึกที่มองไม่เห็นแผ่นวงกลมขาวดำ โดยทั่วไปความโปร่งแสงของน้ำจะมีความสัมพันธ์กับความขุ่นของน้ำและปริมาณแพลงก์ตอนในน้ำ สำหรับค่าความโปร่งแสงที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำในแหล่งน้ำนั้น ควรจะมีค่าอยู่ในช่วง 30-60 เซนติเมตร ถ้าหากมีค่ามากกว่า 60 เซนติเมตรขึ้นไปแสดงว่าแหล่งน้ำมีความขุ่นหรือมีปริมาณแพลงก์ตอนน้อยเกินไป ซึ่งแหล่งน้ำนั้นก็จะเป็นที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ แต่ถ้ามามีค่าต่ำกว่า 30 เซนติเมตร แสดงว่าน้ำมีความขุ่นมากเกินไปหรือมีปริมาณแพลงก์ตอนมากเกินไป (<http://www.vcharkarn.com/vcafe>)

2. **อุณหภูมิ (temperature)** หมายถึง อุณหภูมิ ของน้ำเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่มีอิทธิพลทั้งโดยทางตรงและโดยอ้อมต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ ปกติอุณหภูมิของน้ำธรรมชาติจะผันแปรตามอุณหภูมิของอากาศ ซึ่งขึ้นอยู่กับฤดูกาล ระดับความสูง และสภาพภูมิประเทศ นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับความเข้มของแสงจากดวงอาทิตย์ กระแสลม ความลึก ปริมาณสารแขวนลอยหรือความขุ่น และสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปของแหล่งน้ำในประเทศไทย อุณหภูมิของน้ำในธรรมชาติจะผันแปรอยู่ในช่วงระหว่าง 23 ถึง 32 องศาเซลเซียส ซึ่งจะมีค่าต่ำลงหรือสูงขึ้นตามฤดูกาลและพื้นที่ (<http://gotoknow.org/blog/coastalkm>)

3. **ความขุ่น (turbidity)** หมายถึง น้ำที่มีพวกสารห้อยแขวน ซึ่งขัดขวางทางเดินของแสงที่ผ่านน้ำนั้น ความขุ่นของน้ำเกิดจากที่น้ำนั้นมีสิ่งห้อยแขวนอยู่ เช่น ดินละเอียด อินทรีย์สาร อนินทรีย์สาร แพลงก์ตอน และสิ่งมีชีวิตเล็กๆ (microscopic organisme) สารพวกนี้จะทำให้เกิดการกระจัดกระจาย (scattered) และดูดกลืน (absorbed) ของแสงแทนที่จะปล่อยให้ผ่านไปเป็น

เส้นตรง สารห้อยแขวนซึ่งเป็นสาเหตุใหญ่ของความขุ่นอาจจะมีขนาดตั้งแต่คอลลอย ซึ่งละเอียดมาก ($> 0.2 \mu\text{m}$ แต่ $< 100 \mu\text{m}$) จนกระทั่งถึงหยาบ ($100\text{-}1000 \mu\text{m}$) พวกหลังนี้จะตกตะกอนได้ง่าย ในขณะที่พวกแรกไม่ตกตะกอน น้ำในทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ ซึ่งอยู่ในสภาพที่สงบนิ่ง ความขุ่นส่วนใหญ่จะเนื่องมาจากพวกคอลลอยและพวกที่ละเอียดมาก ในขณะที่น้ำตามแม่น้ำซึ่งเป็นน้ำไหล มีกระแสที่พัดแรง ความขุ่นส่วนใหญ่จะเนื่องมาจากสารห้อยแขวนขนาดใหญ่ สารเคมีบางอย่างก็เป็นบ่อเกิดของความขุ่น เช่น เหล็ก แมงกานีส ซึ่งพบมากในน้ำบ่อ น้ำบาดาล น้ำเหล่านี้เมื่อนำมาใหม่ๆ จะแลเห็นใส แต่เมื่อตั้งทิ้งไว้ให้สัมผัสกับอากาศจะเกิดความขุ่นขึ้น ทั้งนี้เพราะออกซิเจนจากอากาศไปออกซิไดส์สารเหล่านี้ให้ไปอยู่ในรูปซึ่งเป็นตะกอน เช่น เฟอร์รัสไอออน (Fe^{2+}) จะถูกเปลี่ยนไปอยู่ในรูปของเฟอร์ริกไฮดรอกไซด์ [$\text{Fe}(\text{OH})_3$] เป็นตะกอนสีเหลืองหรือสีน้ำตาลแดงนอกจากนี้แบคทีเรียซึ่งอาศัยสารเคมี เช่น เหล็ก กำมะถัน และแมงกานีส เป็นแหล่งพลังงานเมื่ออยู่ในน้ำที่มีสารเหล่านี้จะเจริญเติบโตมากมายทำให้น้ำขุ่นได้เช่นกัน (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

4. สภาพนำไฟฟ้า (conductivity) เป็นการวัดความสามารถของน้ำที่จะให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่าน คุณสมบัติข้อนี้ขึ้นอยู่กับความเข้มข้น ชนิดของไอออนในน้ำและอุณหภูมิ น้ำที่มีไอออนของสารต่างๆ อยู่นำไฟฟ้าได้ทั้งนั้น ในสนามไฟฟ้ากระแสไอออนบวกจะเคลื่อนไปที่อิเล็กโทรดขั้วลบ และไอออนลบจะเคลื่อนไปที่อิเล็กโทรดขั้วบวก กรดเบสและเกลืออนินทรีย์ เช่น HCl , Na_2CO_3 และ NaCl เป็นตัวนำไฟฟ้าที่ดี เพราะแตกตัวให้ไอออนบวกและลบ ในทางตรงกันข้าม โมเลกุลของสารอินทรีย์ เช่น ซูโครสและเบนซิน ไม่แตกตัวในน้ำจึงไม่นำไฟฟ้า ค่า conductivity ไม่ได้เป็นค่าเฉพาะ ไอออนตัวใดตัวหนึ่ง แต่เป็นค่ารวมของไอออนทั้งหมดในน้ำ ค่านี้ไม่ได้บอกให้ทราบถึงชนิดของสารในน้ำ บอกแต่เพียงว่ามีการเพิ่มหรือลดของไอออนที่ละลายในน้ำเท่านั้น กล่าวคือ ถ้าค่า Conductivity เพิ่มขึ้นก็แสดงว่ามีสารที่แตกตัวได้ในน้ำเพิ่มขึ้น หรือถ้าค่า conductivity ลดลงก็แสดงว่ามีสารที่แตกตัวได้ในน้ำลดลง น้ำที่กลั่นใหม่ๆ จะมีค่า conductivity ประมาณ $0.5\text{-}2 \mu\text{mhos/cm}$ และจะเพิ่มขึ้นเป็น $2\text{-}4 \mu\text{mhos/cm}$ หลังจากเก็บไว้ 2-3 อาทิตย์ ค่าที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการดูดซึม CO_2 จากบรรยากาศรวมทั้ง NH_3 จำนวนเล็กน้อยด้วย โดยทั่วไปน้ำดื่มที่ใช้ในสหรัฐอเมริกาจะมีค่า conductivity ในช่วง $50\text{-}1,000 \mu\text{mhos/cm}$ สำหรับน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือนค่านี้จะชี้ให้เห็นถึงคุณสมบัติของน้ำประปาในเขตนั้น น้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งอาจจะมีค่า conductivity สูงกว่า $10,000 \mu\text{mhos/cm}$ (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

2.3.2 คุณสมบัติทางเคมี

คือ คุณสมบัติของน้ำทางเคมี เป็นคุณสมบัติที่สามารถทราบได้จากการทดลองหรือวิเคราะห์โดยการนำเอาสารเคมีมาใช้ในการตรวจวิเคราะห์คุณภาพของน้ำ คุณลักษณะทางเคมีของน้ำที่ใช้ในการประเมินคุณภาพด้านเคมีของน้ำได้แก่

1. สภาพความเป็นกรด-ด่าง (pH) พีเอชของน้ำธรรมชาติจะอยู่ในช่วง 4-9 แต่ส่วนใหญ่แล้วค่อนข้างเป็นเบสเล็กน้อย เนื่องจากมีคาร์บอเนตและไบคาร์บอเนต น้ำที่มี pH สูงหรือต่ำกว่าช่วงนี้ อาจเนื่องจากถูกปะปนโดยกรดหรือด่างแก่จากน้ำทิ้งของโรงงานอุตสาหกรรม pH มีความสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อมมากในการผลิตน้ำประปา pH จัดเป็นแฟคเตอร์สำคัญที่จะต้องคำนึงถึงในกระบวนการตกตะกอนทางเคมี (chemical coagulation) การฆ่าเชื้อโรค (disinfection) การกำจัดความกระด้าง (water softening) และการควบคุมการกัดกร่อน (corrosion control) ในการบำบัดน้ำเสียโดยกระบวนการทางชีวจะต้องควบคุม pH ให้อยู่ในช่วงที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตจุลินทรีย์ที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการทางเคมีที่ใช้ในการตกตะกอนน้ำโสโครก การเอาน้ำออกจากกากตะกอน (sludges) หรือการออกซิไดส์สารบางตัว เช่น ไซยาไนด์ไอออน (cyanide ion, CN⁻) ต้องควบคุม pH ให้อยู่ในช่วงจำกัด นอกจากนี้ pH ยังมีความสัมพันธ์กับสภาพกรดสภาพด่างของน้ำ และใช้ในการคำนวณค่าคาร์บอเนต ไบคาร์บอเนต และคาร์บอนไดออกไซด์ในน้ำอีกด้วย (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

2. ปริมาณของแข็งแขวนลอยทั้งหมด (total suspended solid: TSS) ปริมาณและชนิดของสารที่ละลายน้ำและไม่ละลายน้ำแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของของเหลว ในน้ำบริโภคนส่วนใหญ่ของสารอยู่ในรูปของเกลืออนินทรีย์ซึ่งละลายน้ำเป็นส่วนมากมีเพียงจำนวนเล็กน้อยที่อยู่ในรูปอินทรีย์สารและก๊าซที่ละลายน้ำ ค่าของแข็งทั้งหมดของน้ำบริโภคมักอยู่ระหว่าง 20-1,000 มิลลิกรัม/ลิตร ซึ่งค่าความกระด้างของน้ำจะสูงเมื่อค่าของแข็งทั้งหมดสูง สำหรับของเหลวชนิดอื่น เช่น น้ำเสีย น้ำโสโครกต่างๆ ปริมาณของสารที่ไม่ละลายน้ำไม่ว่าจะอยู่ในรูปคอลลอยด์หรือเป็นชิ้นใหญ่ๆ ที่ห้อยแขวนอยู่จะเพิ่มขึ้นตามความสกปรกของน้ำนั้น ในกรณีของกากตะกอนส่วนใหญ่ของสารจะอยู่ในรูปที่ไม่ละลาย มีส่วนที่ละลายอยู่เพียงเล็กน้อย การหาค่าของแข็งที่ละลายและไม่ละลายน้ำทำได้โดยหาค่าของแข็งของส่วนที่ผ่านการกรองกับส่วนที่ยังไม่ได้กรอง สารที่ไม่ละลายน้ำเรียกว่า ของแข็งแขวนลอย (suspended solid หรือ suspended matter)

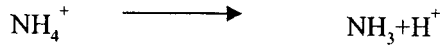
ปริมาณของแข็งแขวนลอยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมคุณภาพของแหล่งน้ำธรรมชาติ เนื่องจากสารแขวนลอยนี้จะกั้นแสงแดดที่ส่องลงมาในน้ำ ยังผลให้การสังเคราะห์แสงของพืชในน้ำลดลง เป็นการลดปริมาณออกซิเจนในน้ำลงอีกทางหนึ่ง (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

3. ออกซิเจนที่ละลาย (dissolved oxygen: DO) ออกซิเจนเป็นก๊าซที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ทั้งที่อาศัยอยู่บนพื้นดินและในน้ำ สิ่งมีชีวิตในน้ำได้รับออกซิเจนจากการสังเคราะห์แสงของพืชที่ปล่อยออกซิเจนอิสระออกมาละลายอยู่ในน้ำ และจากการแพร่ของออกซิเจนจากบรรยากาศลงสู่พื้นน้ำ ออกซิเจนเป็นก๊าซที่ละลายน้ำได้น้อยมากและไม่ทำปฏิกิริยาทางเคมีกับน้ำ การละลายของออกซิเจนขึ้นอยู่กับความดัน อุณหภูมิ และปริมาณของแข็งละลาย ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำธรรมชาติและน้ำเสียขึ้นอยู่กับลักษณะทางเคมี กายภาพ และกระบวนการชีวเคมีในสิ่งมีชีวิต ค่าออกซิเจนละลายมีความสำคัญใช้บอกให้ทราบได้ว่า น้ำนั้นมีเหมาะสมเพียงใดต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตในน้ำ และใช้ในการควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย และมลภาวะทางน้ำ (มันสิน ตัณฑุลเวศม์ และมันรัชย์ ตัณฑุลเวศม์, 2551)

4. ค่าความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี (biochemical oxygen demand: BOD) การวิเคราะห์หาค่าบีโอดี เป็นการวัดความสกปรกของน้ำเสียในเทอมของออกซิเจนที่แบคทีเรียใช้ในการย่อยสารอินทรีย์ชนิดที่ย่อยสลายได้ภายใต้สภาวะที่มีออกซิเจน การหาค่าบีโอดี เป็นกระบวนการทดสอบทางชีววิทยาเพื่อหาปริมาณค่าออกซิเจนซึ่งแบคทีเรียใช้ในการย่อยสารอินทรีย์ในน้ำเสียภายใต้สภาวะที่เหมือนกับที่เกิดในธรรมชาติที่สุด เพื่อที่จะให้การวิเคราะห์เป็นปริมาณวิเคราะห์ จึงทำให้แฟลเตอร์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่ออัตราการย่อยสลายคงที่ นั่นคือ ค่าบีโอดี มาตรฐานต้องบ่ม (incubate) ที่อุณหภูมิ $20 \pm$ องศาเซลเซียส เป็นเวลา 5 วัน (มันสิน ตัณฑุลเวศม์ และมันรัชย์ ตัณฑุลเวศม์, 2551)

5. น้ำมันและไขมัน (oil & grease) การวัดปริมาณน้ำมันและไขมันไม่ได้เป็นการวัดปริมาณสารไขมันทั้งหมดที่มีอยู่ในตัวอย่างน้ำ แต่เป็นการวัดปริมาณของสารไขมันต่างๆ ที่สามารถละลายได้ในตัวทำละลายบางชนิด เช่น เฮกเซน (hexane) หรือฟร็อน (freon) ดังนั้น น้ำมันและไขมันในที่นี้จะหมายถึง สารประกอบไฮโดรคาร์บอน กรดไขมัน สบู่ ไขมัน ขี้ผึ้ง น้ำมัน รวมทั้งสารอื่นๆ ซึ่งสามารถสกัดได้โดยตัวทำละลายจากตัวอย่างที่ถูกทำให้เป็นกรดแล้ว และสารนั้นจะต้องไม่กลายเป็นไอในระหว่างการระเหยตัวทำละลาย ผู้วิเคราะห์ควรเข้าใจและรู้จักขอบเขตของวิธีวิเคราะห์น้ำมันและไขมันอย่างชัดเจน เพราะหลักการไม่เหมือนกับการวิเคราะห์สารอื่น (มันสิน ตัณฑุลเวศม์ และมันรัชย์ ตัณฑุลเวศม์, 2551)

6. แอมโมเนีย (ammonia nitrogen) หมายถึง ไนโตรเจนทั้งหมดที่อยู่ในรูป NH_4^+ หรือในรูปซึ่งสมดุลกัน เรียกว่า แอมโมเนียไนโตรเจน เขียนแทนด้วยสมการดังนี้

ตามธรรมชาติจะพบแอมโมเนียในน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน และในน้ำโสโครก แอมโมเนียจำนวนมากเกิดจากกระบวนการ deamination ของสารประกอบที่มีอินทรีย์สาร ไนโตรเจน และจากการไฮโดรไลซิสของยูเรีย นอกจากนี้ยังอาจเกิดตามธรรมชาติโดยการรบกวนของไนเตรทภายใต้สภาวะที่ไม่มีออกซิเจน ในโรงบำบัดน้ำเสียบางแห่งแอมโมเนียจะถูกเติมลงไปเพื่อไปรวมกับคลอรีนตกค้างในน้ำ (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

7. ไนโตรเจน (total kjeldahl nitrogen: TKN) หมายถึง ผลรวมของแอมโมเนียและสารอินทรีย์ไนโตรเจน การหาที่เคเอ็นมักทำโดยเปลี่ยนสารอินทรีย์ไนโตรเจนให้มาอยู่ในรูปของแอมโมเนียก่อน แล้วจึงวัดปริมาณแอมโมเนีย สารอินทรีย์ไนโตรเจนจะถูกย่อยสลายเปลี่ยนไปเป็นแอมโมเนียโดยการออกซิไดส์ของกรดกำมะถัน ทำให้ไนโตรเจนหลุดออกมาในรูปแอมโมเนีย ดังกล่าว ส่วนคาร์บอนและไฮโดรเจนจะถูกออกซิไดส์เป็น CO_2 และ H_2O แล้วนำไปกลั่นเพื่อเก็บไอออนแอมโมเนียในกรดบอริก จากนั้นจึงนำกรดบอริกไปหาปริมาณแอมโมเนียโดยวิธี Nesslerization หรือไตเตรทด้วยสารละลายกรดแก่มาตรฐาน ทำให้ทราบปริมาณที่เคเอ็นที่มีอยู่ในตัวอย่างน้ำ (มันสิน ตัณฑุลเวศม์ และมันรัช ตัณฑุลเวศม์, 2551)

8. ฟอสเฟต (phosphate: PO_4) ฟอสฟอรัสพบได้ทั้งในน้ำธรรมชาติและน้ำเสียในรูปของฟอสเฟต ปัจจุบันนิยมจำแนกฟอสฟอรัสได้ 3 ประเภท คือ ออร์โธฟอสเฟต, คอนเดนซ์ฟอสเฟต (โพลีฟอสเฟตต่างๆ) และสารอินทรีย์ฟอสเฟต อาจพบฟอสฟอรัสได้ทั้งในรูปสารละลาย, สารแขวนลอยในน้ำ, ตะกอนดินก้นบ่อ ตลอดจนในตัวสิ่งมีชีวิตต่างๆ

รูปต่างๆ ของฟอสเฟตมีแหล่งกำเนิดหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น กระบวนการผลิตน้ำประปามีให้กักกรองหรือตกตะกอนในเส้นท่อ ผงซักฟอกก็มีฟอสเฟตเป็นส่วนประกอบสำคัญ ไม้ก็ยังมีฟอสเฟต เป็นต้น (มันสิน ตัณฑุลเวศม์ และมันรัช ตัณฑุลเวศม์, 2551)

2.4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุขยา ยอดเพชร และเดชา นาวานุเคราะห์ (2543) การศึกษาคุณภาพน้ำแม่น้ำยม การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาคุณภาพน้ำด้านกายภาพ เคมี ชีวภาพ จากแม่น้ำยมตลอดสายและความผันแปรในรอบปี รวมทั้งประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของแม่น้ำยม การวิจัยได้เก็บตัวอย่างในแต่ละฤดูกาล คือฤดูหนาวเดือนมกราคม ฤดูร้อนเดือนเมษายน และฤดูฝนเดือนกรกฎาคมปี พ.ศ. 2543

แบ่งสถานีเก็บตัวอย่างเป็น 13 สถานี ตั้งแต่ต้นแม่น้ำยม อำเภอปง จังหวัดพะเยา จนถึงสถานีที่ 13 อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าดัชนีคุณภาพน้ำที่มีสภาพเป็นไปตามธรรมชาติ หรืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินและคุณภาพน้ำที่เหมาะสมทางการประมง ได้แก่ อุณหภูมิ igrad-ต่าง ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ สภาพการนำไฟฟ้า ส่วนคุณภาพน้ำที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ได้แก่ ความขุ่น ของแข็งแขวนลอย ซึ่งค่าดัชนี ดังกล่าวนี้มีค่าสูงเฉพาะในช่วงฤดูฝน ส่วนดัชนีอื่นๆ ที่มีค่าสูงไม่เป็นไปตามมาตรฐานทั้ง 3 ฤดู ได้แก่ ความโปร่งแสงของน้ำ ในเขตทฟอสเฟต สำหรับโคลิฟอร์มแบคทีเรียทั้งหมดในฤดูหนาวและร้อนจัดอยู่ในคุณภาพน้ำประเภทที่ 2 ส่วนในฤดูฝนจัดอยู่ในคุณภาพน้ำประเภทที่ 3 และจากการศึกษาเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างพีคัล โคลิฟอร์มแบคทีเรีย และพีคัลสเตรีปโตคอคคัส พบว่าสิ่งปฏิภูลที่ปนเปื้อนในน้ำมาจากทั้งคน และสัตว์ จากผลการศึกษาวิจัยคุณภาพน้ำของแม่น้ำยมทำให้สามารถทราบสถานภาพโดยรวมของแม่น้ำยมได้ว่ากำลังเข้าสู่ภาวะเดือนกษ

ทรงวุฒิ กิจวรวุฒิ (2545) การศึกษาการใช้น้ำลุ่มน้ำอู่ตะเภา ลุ่มน้ำอู่ตะเภาเป็นลุ่มน้ำสายหลักสายหนึ่งของจังหวัดสงขลา ครอบคลุมพื้นที่รวม 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสะเดา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอกลองหยอยโขง อำเภอนาหม่อม และบางส่วนของอำเภอบางกล่ำ มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 2,170 ตารางกิโลเมตร แนวโน้มมีความต้องการใช้น้ำในลุ่มน้ำเพื่อกิจกรรมต่างๆ เพิ่มสูงขึ้นทำให้ปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่จะไม่เพียงพอในอนาคตอันใกล้นี้ ในขณะที่เดียวกันพื้นที่ลุ่มน้ำมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมในการเพิ่มศักยภาพน้ำต้นทุนค่อนข้างจำกัด ดังนั้นการศึกษาการใช้น้ำในลุ่มน้ำอย่างเป็นทางการเพื่อให้มีปริมาณน้ำเก็บกักเพิ่มขึ้นเพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำด้านการเกษตรตลอดจนเพื่อการอุปโภค-บริโภคเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนเมืองในอนาคตจึงมีความจำเป็นในการศึกษาสมมูลน้ำของลุ่มน้ำอู่ตะเภาทั้งระบบ ทำการศึกษาในสภาพปัจจุบันและอนาคตแยกเป็นกรณีศึกษา 5 กรณี โดยใช้แบบจำลอง WUSMO Version 5.0 รวมทั้งวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการศักยภาพเพียงพอที่จะเพิ่มน้ำต้นทุน โดยใช้อัตราคิดลดที่เป็นค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในประเทศที่มีร้อยละ 12 ผลจากการศึกษาครั้งนี้สามารถเพิ่มน้ำต้นทุนในลุ่มน้ำอู่ตะเภาได้ โดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองดามีปริมาตรเก็บกัก 13.038 ล้านลูกบาศก์เมตร ที่ระดับเก็บกัก + 93.00 ม. รทก. สามารถส่งน้ำให้นิคมอุตสาหกรรมฉลุงได้ เฉลี่ยปีละ 9.6 ลูกบาศก์เมตร โดยมีอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ 14.37 ซึ่งเป็นระดับเก็บกักที่ให้อัตราผลตอบแทนสูงสุด

นิคม ละอองศิริวงศ์, ยงยุทธ ปริดาลัมพะบุตร และทองเพชร สันบุกา (2541) ศึกษาคุณภาพน้ำและแหล่งกักต่อน้ำบริเวณคลองราม คลองท่าทอง และอ่าวบ้านคอน จ.สุราษฎร์ธานีระหว่างปี 2535-2537 ผลการสำรวจพบว่าคุณภาพน้ำบริเวณคลองรามมีการปนเปื้อนของของ

เสียจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ มากที่สุดโดยมีค่าแอมโมเนียรวมเฉลี่ยเท่ากับ $0.697+0.610\text{mg-N/l}$ รองลงมาได้แก่อ่าวบ้านดอนและคลองท่าทองโดยมีค่าแอมโมเนียรวมเฉลี่ย $0.224+0.312\text{ mg-N/l}$ และ $0.213+0.239\text{ mg-N/l}$ ตามลำดับนอกจากนี้ยังพบว่า สารแขวนลอย ไนโตรเจน ไนเตรต บีโอดี ซีโอดี สารอินทรีย์คาร์บอน ไนโตรเจนรวม ฟอสฟอรัสรวม แบคทีเรียรวม และไวรัสโอ บริเวณคลองรามสูงกว่าคลองท่าทองและอ่าวบ้านดอนอีกด้วยประชากรแพลงก์ตอนพืชใน อ่าวบ้านดอน 46 สกุล คลองราม 55 สกุลและคลองท่าทอง 52 สกุลโดยมีค่าดัชนีความหลากหลายของชนิดพันธุ์ 1.073, 0.952 และ 0.303 ตามลำดับ แหล่งน้ำทั้ง 3 แหล่งพบ trichodesmium ชุกชุมมากที่สุดดัชนีความหลากหลายของชนิดพันธุ์บริเวณอ่าวบ้านดอน คลองราม และคลองท่าทองมีค่าเท่ากับ 1.073, 0.952 และ 0.303 ตามลำดับ คุณภาพน้ำที่มีอิทธิพลต่อสังคมแพลงก์ตอนพืชบริเวณดังกล่าว ได้แก่ สารอินทรีย์คาร์บอนรวม ไนเตรต ความเค็ม และความเป็นกรด-ด่าง

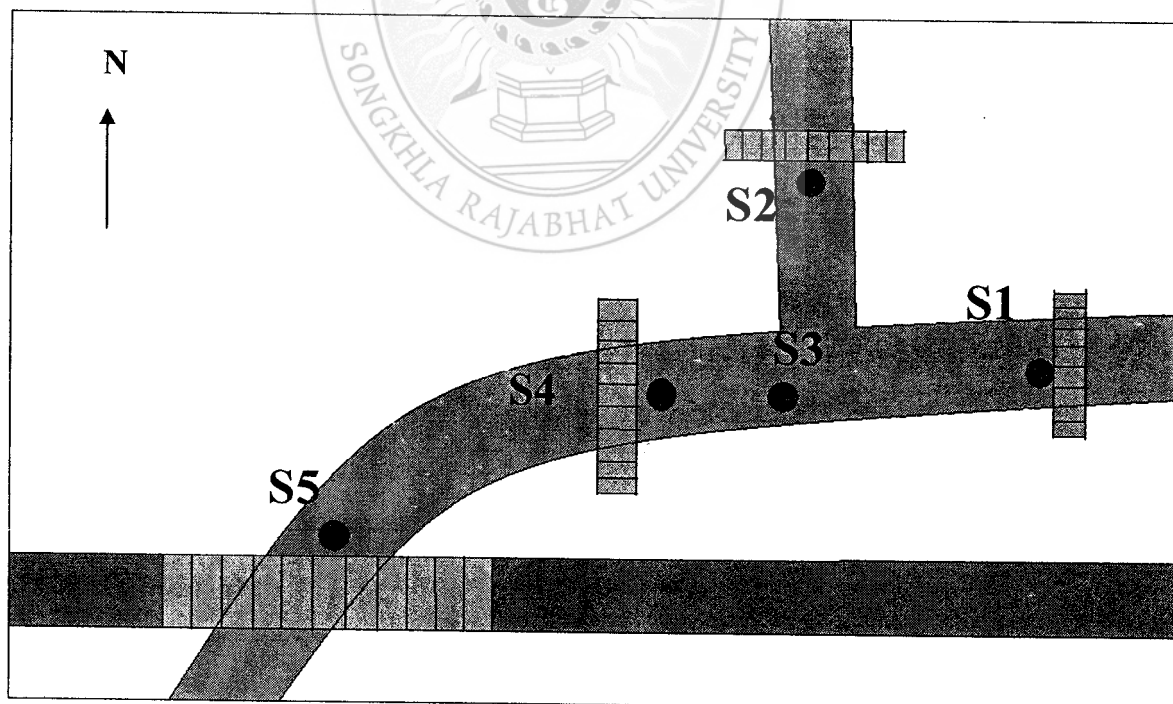
บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษา คือ บริเวณตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยทำการเก็บตัวอย่างน้ำทุกๆ 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันที่มีตลาดน้ำ (วันอาทิตย์) และวันที่ไม่มีตลาดน้ำ (วันพุธ) เป็นระยะเวลา 2 เดือน กำหนดจุดเก็บตัวอย่างน้ำ 5 จุด (ดังรูปที่ 3.1 และในภาคผนวก ข) ดังนี้

- S1 - ปากน้ำคลองแห (สะพานประชาสรรค์)
- S2 - สะพานหลังวัดคลองแห (ปากน้ำคลองเตย)
- S3 - สะพานวัดคลองแห (ตลาดน้ำ)
- S4 - บริเวณรอบๆ ตลาดน้ำ
- S5 - สะพานลพบุรีรามесวร

ภาพที่ 3.1 แผนที่แสดงจุดเก็บตัวอย่าง

3.2 วัสดุและอุปกรณ์

3.2.1 สารเคมี

1. แมงกานีสซัลเฟต (manganese sulphate: $\text{MnSO}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$)
2. โซเดียมไฮดรอกไซด์ (sodium hydroxide: NaOH)
3. โซเดียมเอไซด์ (sodium azide: NaN_3)
4. โซเดียมไอโอไดด์ (sodium iodide: NaI)
5. กรดซัลฟิวริก (sulphuric acid: H_2SO_4)
6. น้ำแป้ง (starch)
7. โซเดียมไทโอซัลเฟต (sodiumthiosulphate: $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$)
8. โพแทสเซียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต (potassium dihydrogen phosphate: KH_2PO_4)
9. ไดโพแทสเซียมไฮโดรเจนฟอสเฟต (dipotassium dihydrogen phosphate: K_2HPO_4)
10. ไดโซเดียมไฮโดรเจนฟอสเฟตเฮปตะไฮเดรต (disodium hydrogen phosphate: $\text{Na}_2\text{HPO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$)
11. แอมโมเนียมคลอไรด์ (ammonium chloride: NH_4Cl)
12. ไฮดรรัสแคลเซียมคลอไรด์ (anhydrous calcium chloride: CaCl_2)
13. เฟอริกคลอไรด์ (ferric chloride: $\text{FeCl}_3 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$)
14. ไดโพแทสเซียมซัลเฟต (dipotassiumsulphate: K_2SO_4)
15. โพแทสเซียมแอนติโมนิลตาเตรต (potassium antimonyl tartrate : $\text{K}(\text{Sbo})\text{C}_4\text{H}_4\text{O}_6 \cdot 0.5\text{H}_2\text{O}$)
16. แอมโมเนียมโมลิบเดต (ammonium molybdate: $(\text{NH}_4)_6\text{Mo}_7\text{O}_{42} \cdot 4\text{H}_2\text{O}$)
17. กรดบอริก (boric acid: H_3BO_3)
18. กรดแอสคอร์บิก (ascorbic acid: $\text{C}_6\text{H}_8\text{O}_6$)
19. ฟีนอล์ฟทาลีน (phenolphthalene)
20. เมททิลเรด (methyl red)
21. เมททิลบลู (methyl blue)
22. เอทานอล (ethanol)
23. เฮกเซน (n-hexane)
24. โซเดียมซัลเฟต (sodium sulphate: Na_2SO_4)

3.2.2. อุปกรณ์และเครื่องมือ

1. กระดาษกรองใยแก้ว GF/C
2. หลอดหยด
3. เครื่องเก็บตัวอย่างน้ำ (water sampler)
4. เครื่องวัดพีเอช (pH meter)
5. ขวดบีโอดีขนาด 300 มิลลิลิตร
6. ขวดโพลีเอทิลีน (polyethylene)
7. บีกเกอร์ (beaker)
8. ปิเปต (pipette)
9. น้ำกลั่น
10. งานวัดความโปร่งแสง
11. ชั้นน้ำ
12. กระดาษทิชชู
13. ถังฟิมบรจุน้ำแข็ง
14. เครื่องยูวี-วิสิเบิลสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (UV-VIS spectrophotometer)
15. เครื่องชั่งแบบละเอียด (analytical balance)
16. เครื่องวัดพีเอช (pH meter)
17. ตู้ควบคุมอุณหภูมิ (incubator)
18. เครื่องกลั่น (micro kjeldahl)
19. เครื่องย่อยสลาย (micro kjeldahl)
20. หลอดเจลดาคัท
21. ขวดเก็บตัวอย่างน้ำ
22. เครื่องอ่างไอน้ำควบคุมอุณหภูมิ (heating water bath)
23. เครื่องดูดอากาศ (suction air pump)
24. ขวดวัดปริมาตร (volumetric flask)
25. ขวดรูปชมพู่ (erlenmeyer flask)
26. กระบอกตวง (cylinder)
27. บิวเรต (burette)
28. กรวยบอกเนอร์
29. โถทำแห้ง (desicator)

30. กรวยแยก (separatory funnel)

31. ถ้วยระเหย (evaporating Dish)

32. กรวยกรอง (funnel)

3.3 การเก็บตัวอย่างและการเก็บรักษาตัวอย่าง

การเก็บตัวอย่างน้ำโดยใช้เครื่องเก็บตัวอย่างน้ำ (Water sampler) เก็บใส่ขวด โพลี-เอทิลีน (polyethylene) ขนาด 1 ลิตร ที่ล้างสะอาด ปิดฝาให้สนิท สำหรับพารามิเตอร์ที่ทำการตรวจวัดทันที ณ จุดเก็บตัวอย่าง คือ ความโปร่งแสง อุณหภูมิ ความเป็นกรด-ด่าง ส่วนพารามิเตอร์อื่นๆ เก็บรักษาตัวอย่างด้วยการแช่เย็นที่ 4 องศาเซลเซียส เพื่อนำกลับมาวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

3.4 วิธีการวิเคราะห์

นำตัวอย่างน้ำจากจุดเก็บตัวอย่างทั้ง 5 จุด มาวิเคราะห์คุณภาพน้ำทางกายภาพและทางเคมีดังต่อไปนี้

3.4.1 คุณภาพน้ำทางกายภาพ ได้แก่

- ความโปร่งแสง (transparency) ตรวจวัดด้วยเครื่อง secchi disk
- อุณหภูมิ (temperature) ตรวจวัดด้วยเครื่อง termometer
- ความขุ่น (turbidity) ตรวจวัดด้วยเครื่อง naphelometric method
- ความนำไฟฟ้า (conductivity) ตรวจวัดด้วยเครื่อง conductivity meter

3.4.2 คุณภาพน้ำทางเคมี ได้แก่

- ความเป็นกรด-ด่าง (pH) ตรวจวัดด้วยเครื่อง pH meter
- ของแข็งแขวนลอยทั้งหมด (TSS) วิเคราะห์โดยวิธี dried at 103-105 °c
- ปริมาณออกซิเจนที่ละลายน้ำ (DO) วิเคราะห์โดย azide modification of iodometric
- ค่าบีโอดี (BOD) วิเคราะห์โดยใช้วิธี 5 วัน
- น้ำมันและไขมัน (oil & grease) วิเคราะห์โดย partition gravimetric method
- แอมโมเนีย (NH₃) วิเคราะห์โดยวิธี titration
- ไนโตรเจนรวม (TKN) วิเคราะห์โดยวิธี kjeldahl
- ฟอสเฟต (phosphate) วิเคราะห์โดยวิธี ascorbic acid

หมายเหตุ วิธีการโดยละเอียดอธิบายไว้ในภาคผนวก ง

3.5 การวิเคราะห์ผลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test รายละเอียดยและหลักการอยู่ในภาคผนวก จ

บทที่ 4

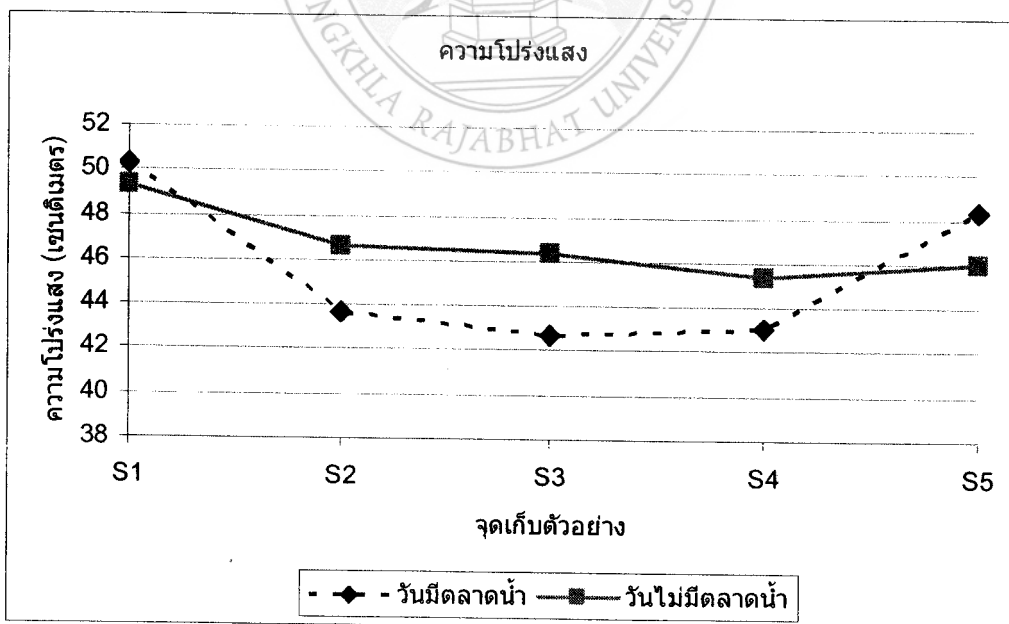
ผลและการอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์คุณภาพน้ำบริเวณตลาดน้ำ โดยทำการเก็บตัวอย่างน้ำทุกๆ 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันที่มีตลาดน้ำ (วันอาทิตย์) และวันที่ไม่มีตลาดน้ำ (วันพุธ) เป็นระยะเวลา 2 เดือน พารามิเตอร์ที่ใช้ในการตรวจวัดและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางเคมี ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 คุณภาพน้ำทางกายภาพ

4.1.1 ความโปร่งแสง (transparency)

ความโปร่งแสงของน้ำบริเวณตลาดน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 42.66-50.33 เซนติเมตร โดยมีค่าความโปร่งแสงสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 1 บริเวณปากน้ำคลองแห และค่าความโปร่งแสงต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 3 บริเวณรอบๆ ตลาดน้ำ ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 45.33-49.33 เซนติเมตร โดยมีค่าความโปร่งแสงสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 1 บริเวณปากน้ำคลองแห และค่าความโปร่งแสงต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 4 บริเวณสะพานวัดคลองแห ดังตาราง 4.1 และ ภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ค่าความโปร่งแสงเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำบริเวณตลาดน้ำคลองแห

ตารางที่ 4-1 วันที่มีตลาดน้ำ

จุดเก็บ ตัวอย่าง	พารามิเตอร์											
	ความ โปร่งแสง	อุณหภูมิ	ความขุ่น	สภาพน้ำ ไฟฟ้า	ความเป็น กรด-ด่าง	ของแข็ง แขวนลอย ทั้งหมด	ปริมาณ ออกซิเจน ละลาย	บีโอดี	น้ำมันและ ไขมัน	แอมโมเนีย	ไนโตรเจน รวม	ฟอสเฟต
S1	50.33	31.38	50.53	367.00	7.19	45.00	5.66	1.50	0.90	4.11	23.24	0.1491
S2	43.66	30.10	69.40	374.66	7.24	43.33	3.43	2.30	1.80	4.29	21.38	0.1548
S3	42.66	32.36	150.65	365.66	7.49	120.00	6.40	0.95	1.43	3.73	20.25	0.1461
S4	43.00	31.46	204.42	372.33	7.44	146.66	6.56	0.75	2.30	4.60	22.77	0.1529
S5	48.33	32.86	91.99	361.66	7.57	65.00	6.86	0.75	1.90	3.36	24.17	0.1331
ค่าเฉลี่ย	45.60	31.72	120.57	368.26	7.39	84.00	5.78	1.25	1.67	4.02	22.36	0.1472

- หมายเหตุ
- S1 - ปากน้ำคลองแห (สะพานประชาสรรค์)
  - S2 - สะพานหลังวัดคลองแห (ปากน้ำคลองเตย)
  - S3 - สะพานวัดคลองแห (ตลาดน้ำ)
  - S4 - บริเวณรอบๆ ตลาดน้ำ
  - S5 - สะพานลพบุรีรามесวรร

ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำบริเวณตลาดน้ำคลองแห

ตารางที่ 4-2 วันที่ไม่มีตลาดน้ำ

จุดเก็บ ตัวอย่าง	พารามิเตอร์											
	ความ โปร่งแสง	อุณหภูมิ	ความขุ่น	สภาพน้ำ ไฟฟ้า	ความเป็น กรด-ด่าง	ของแข็ง แขวนลอย ทั้งหมด	ปริมาณ ออกซิเจน ละลาย	บีโอดี	น้ำมันและ ไขมัน	แอมโมเนีย	ไนโตรเจน รวม	ฟอสเฟต
S1	49.33	32.20	23.00	355.33	7.25	50.00	6.23	1.10	0.63	3.08	25.10	0.1431
S2	46.66	31.16	16.37	383.33	7.39	16.66	4.53	1.55	1.30	2.61	23.98	0.1485
S3	46.33	31.83	24.97	366.00	7.58	36.66	7.23	0.80	0.83	2.25	23.24	0.1445
S4	43.33	31.66	24.27	375.66	7.53	45.00	7.73	1.20	1.83	3.09	21.84	0.1448
S5	46.00	32.83	24.84	368.66	7.68	61.66	7.40	1.00	1.10	2.70	21.74	0.1386
ค่าเฉลี่ย	46.73	31.94	22.69	369.80	7.48	42.00	6.62	1.13	1.13	2.75	23.18	0.1439

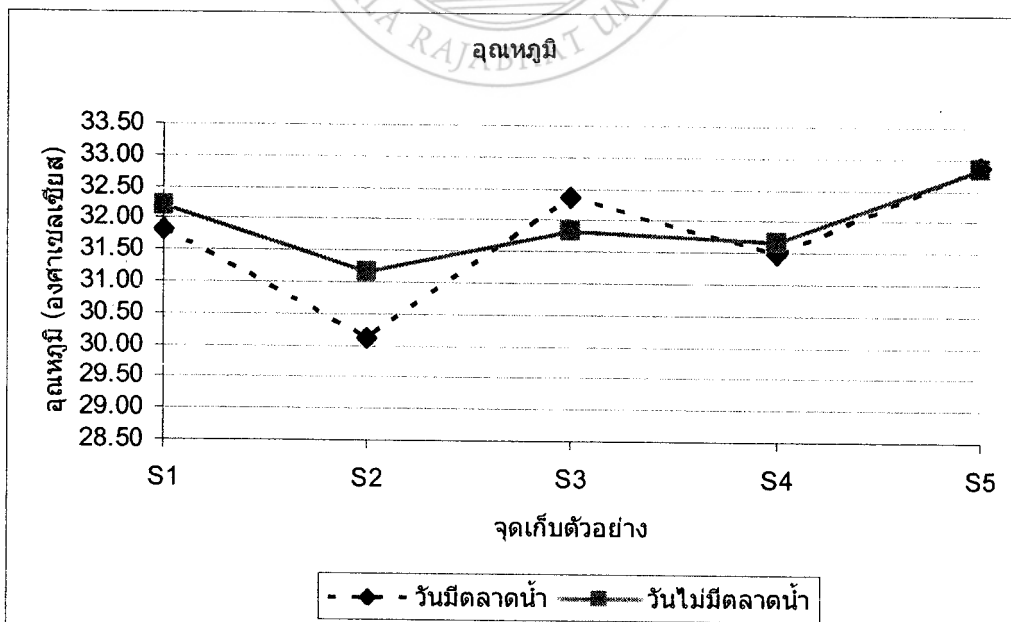
หมายเหตุ

- S1 - ปากน้ำคลองแห (สะพานประชาสรรค์)
- S2 - สะพานหลังวัดคลองแห (ปากน้ำคลองเตย)
- S3 - สะพานวัดคลองแห (ตลาดน้ำ)
- S4 - บริเวณรอบๆ ตลาดน้ำ
- S5 - สะพานลพบุรีรามศวร์

การตรวจวัดค่าความโปร่งแสงบริเวณตลาคน้ำคลองแหพบว่า ค่าความโปร่งแสงของวันที่มีตลาคน้ำและวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าสูงสุดอยู่บริเวณเดียวกัน คือ บริเวณปากน้ำคลองแห และค่าต่ำสุดของวันที่มีตลาคน้ำอยู่บริเวณรอบๆตลาคน้ำ ส่วนค่าต่ำสุดของวันที่ไม่มีตลาคน้ำอยู่บริเวณสะพานวัดคลองแห ซึ่งค่าความโปร่งแสงจะมีค่ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณแสงอาทิตย์ที่สามารถส่องผ่านตามชั้นต่างๆ ของน้ำ โดยทั่วไปความโปร่งแสงของน้ำจะมีความสัมพันธ์กับความขุ่นของน้ำและปริมาณแพลงก์ตอนในน้ำ สำหรับค่าความโปร่งแสงที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำในแหล่งน้ำนั้น ควรจะมีค่าอยู่ในช่วง 30-60 เซนติเมตร ถ้าหากมีค่ามากกว่า 60 เซนติเมตรขึ้นไป แสดงว่าแหล่งน้ำมีความขุ่นหรือมีปริมาณแพลงก์ตอนน้อยเกินไป ซึ่งแหล่งน้ำนั้นก็เลยไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์ แต่ถ้ามีค่าต่ำกว่า 30 เซนติเมตร แสดงว่าน้ำมีความขุ่นมากเกินไปหรือมีปริมาณแพลงก์ตอนมากเกินไป (<http://www.vcharkarn.com/vcafe/18/02/2553>) ซึ่งในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ไม่ได้กำหนดไว้ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาคน้ำกับวันที่ไม่มีตลาคน้ำ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง จ-1 ในภาคผนวก จ)

4.1.2 อุณหภูมิ (temperature)

อุณหภูมิของน้ำบริเวณตลาคน้ำคลองแหในวันที่มีตลาคน้ำและวันที่ไม่มีตลาคน้ำพบว่า มีค่าอยู่ในช่วง 30.10-32.86 และ 31.16-32.83 องศาเซลเซียส ตามลำดับ โดยทั้ง 2 วัน พบว่ามีอุณหภูมิสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 5 บริเวณสะพานลพบุรีรามเสวร์ และอุณหภูมิต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองแห ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.2

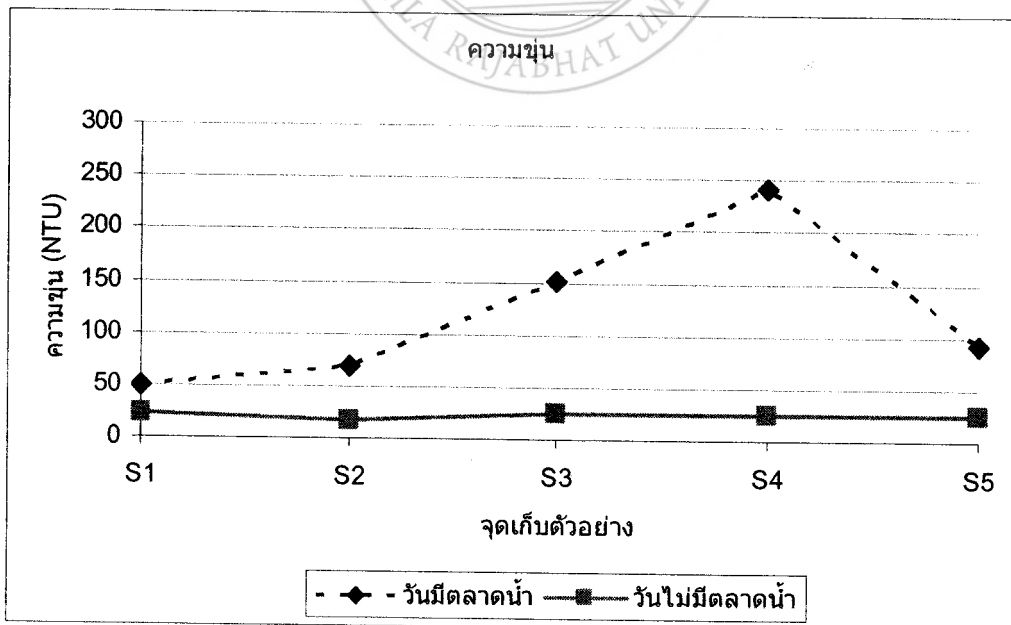

ภาพที่ 4.2 ค่าอุณหภูมิเฉลี่ยบริเวณตลาคน้ำคลองแห

การตรวจวัดอุณหภูมิบริเวณตลาดน้ำคลองแห พบว่า ค่าอุณหภูมิของวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าสูงสุดและต่ำสุดอยู่บริเวณเดียวกัน คือ ค่าสูงสุดอยู่บริเวณสะพานลพบุรีรามศวร์ และค่าต่ำสุดอยู่บริเวณปากน้ำคลองเตย ซึ่งอุณหภูมิของน้ำเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่มีอิทธิพล ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ ปกติอุณหภูมิของน้ำธรรมชาติจะผันแปรตามอุณหภูมิของอากาศ ซึ่งขึ้นอยู่กับฤดูกาล ระดับความสูง และสภาพภูมิประเทศ นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับความเข้มของแสงจากดวงอาทิตย์ กระแสลม ความลึก ปริมาณสารแขวนลอยหรือความขุ่น และสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปของแหล่งน้ำ อุณหภูมิของน้ำในธรรมชาติจะผันแปรอยู่ในช่วงระหว่าง 23 ถึง 32 องศาเซลเซียส (<http://gotoknow.org/blog/coastalkm>) ซึ่งอุณหภูมิในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ให้เป็นไปตามธรรมชาติ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง ฉ-2 ในภาคผนวก ฉ)

4.1.3 ความขุ่น (turbidity)

ความขุ่นของน้ำบริเวณตลาดน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 50.37-204.42 NTU โดยมีค่าความขุ่นสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 4 บริเวณสะพานวัดคลองแห และค่าความขุ่นต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 1 บริเวณปากน้ำคลองแห ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 16.37-24.97 NTU โดยมีค่าความขุ่นสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 3 บริเวณรอบๆ ตลาดน้ำและค่าความขุ่นต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 ค่าความขุ่นเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

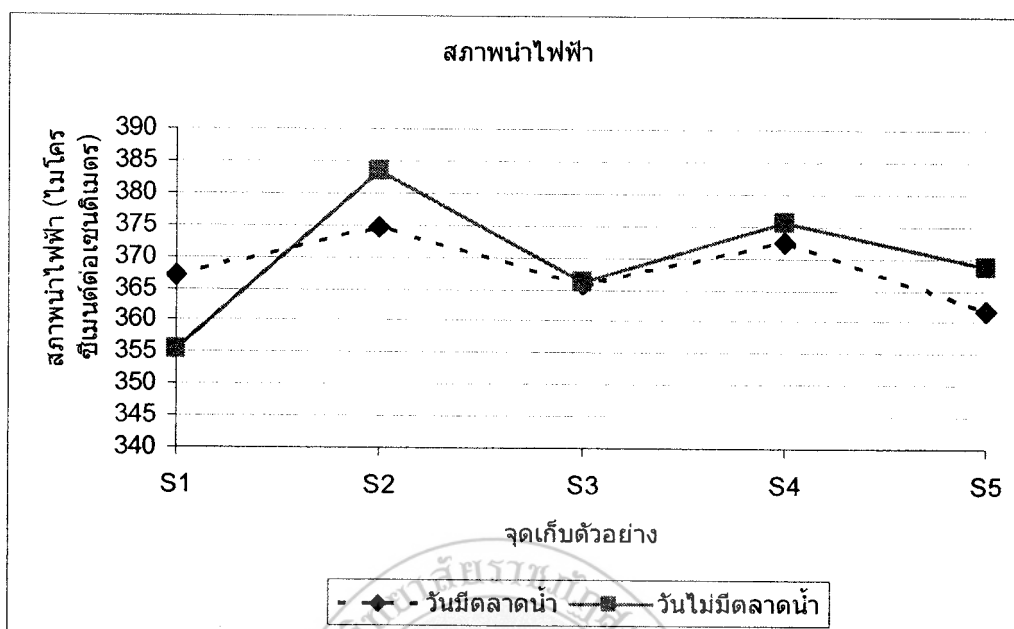
การตรวจวัดความขุ่นบริเวณตลาคน้ำคลองแหพบว่า ความขุ่นของวันที่มีตลาคน้ำ จะมีค่าสูงกว่าวันที่ไม่มีตลาคน้ำทุกจุดเก็บตัวอย่าง โดยเฉพาะจุดเก็บตัวอย่างที่ 3 บริเวณรอบๆตลาคน้ำ และจุดเก็บตัวอย่างที่ 4 บริเวณสะพานวัดคลองแห เนื่องจากวันที่มีการเก็บตัวอย่างตรงกับทางเทศบาล ได้มีการดูดโคลน จึงทำให้ความขุ่นมีค่าสูงกว่าวันที่ไม่มีตลาคน้ำ ซึ่งค่าความขุ่นของน้ำ แสดงถึงความสามารถของสารแขวนลอยในน้ำ ที่จะขัดขวางการสะท้อนแสงและดูดซับแสงเอาไว้ สิ่งที่ทำให้น้ำขุ่น ได้แก่ อินทรีย์ และอนินทรีย์สารในน้ำตลอดจนสิ่งมีชีวิตเล็กๆ โดยปรากฏอยู่ในลักษณะสารแขวนลอย เช่น อนุภาคของดิน ทราย แพลงก์ตอน แบคทีเรีย เป็นต้น (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยการวิเคราะห์คุณภาพน้ำแม่น้ำน่าน มีค่าความขุ่นเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.49-6.94 NTU (ชัยวัฒน์ สุขดี, 2542) ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าความขุ่นบริเวณตลาคน้ำคลองแห ซึ่งปริมาณความขุ่นในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ไม่ได้กำหนดไว้แต่ไม่ควรมีค่ามากเกินไป และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาคน้ำกับวันที่ไม่มีตลาคน้ำ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง ฅ-3 ในภาคผนวก ฅ)

4.1.4 สภาพนำไฟฟ้า (conductivity)

สภาพนำไฟฟ้าบริเวณตลาคน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 361.66-374.66 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร โดยมีค่าสภาพนำไฟฟ้าสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย และค่าสภาพนำไฟฟ้าต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 5 บริเวณสะพานลพบุรีราเมศวร์ ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 355.33-383.33 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร โดยมีค่าสภาพนำไฟฟ้าสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย และค่าสภาพนำไฟฟ้าต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 1 บริเวณปากน้ำคลองแห ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.4

699/26

ภาพที่ 4.4 สภาพน้ำไฟฟ้าเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

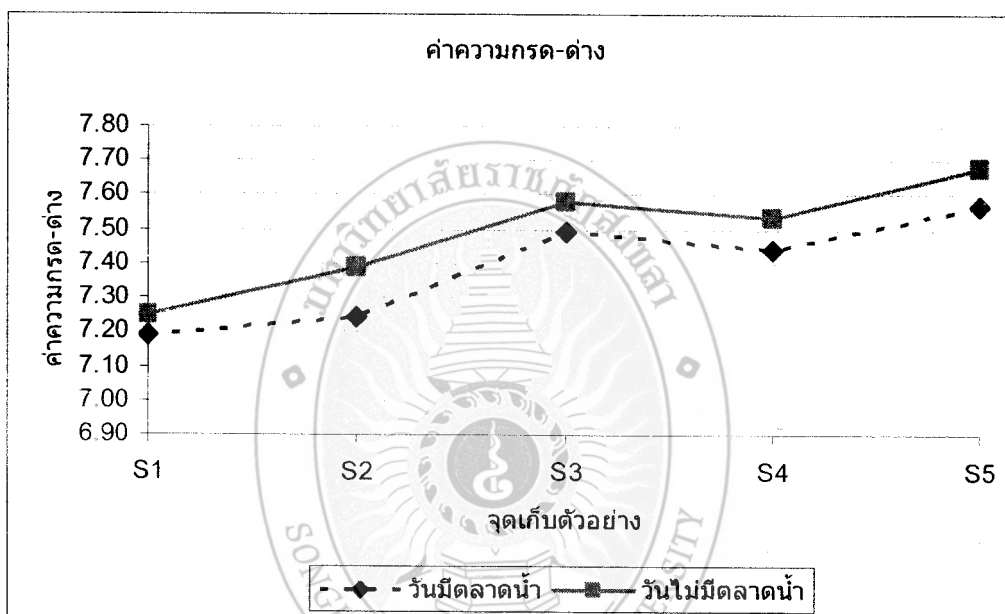
การตรวจวัดสภาพน้ำไฟฟ้าบริเวณตลาดน้ำคลองแห พบว่าค่าสภาพน้ำไฟฟ้าของวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าสูงสุดอยู่บริเวณเดียวกัน คือ บริเวณปากน้ำคลองเตย และค่าต่ำสุดของวันที่มีตลาดน้ำอยู่บริเวณสะพานลพบุรีรามเสวร์ ส่วนค่าต่ำสุดของวันที่ไม่มีตลาดน้ำอยู่บริเวณปากน้ำคลองแห ซึ่งสภาพน้ำไฟฟ้านี้มีความสัมพันธ์กับค่าของแข็งแขวนลอย โดยความสัมพันธ์จะเปลี่ยนแปลงไปเมื่อตัวอย่างน้ำมีความเข้มข้นน้อยไปความเข้มข้นมาก โดยที่ค่าสภาพน้ำไฟฟ้ามีความสำคัญเกี่ยวกับการกัดกร่อน คิดเมื่อค่าเพิ่มมากขึ้นจะทำให้ความรุนแรงของการกัดกร่อนยิ่งมากขึ้นด้วย (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัย คุณภาพน้ำทางกายภาพที่สำคัญบางประการตามชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเมย มีค่าสภาพน้ำไฟฟ้าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 150-300 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร (พัชรา วงศ์ขุมทิศ, 2536) ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าสภาพน้ำไฟฟ้าบริเวณตลาดน้ำคลองแห สภาพน้ำไฟฟ้าในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ไม่ได้กำหนดไว้แต่ไม่ควรมีค่ามากเกินไป และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง ฉ-4 ในภาคผนวก ฉ)

4.2 คุณภาพน้ำทางเคมี

4.2.1 ความเป็นกรด-ด่าง (pH)

ความเป็นกรด-ด่าง บริเวณตลาดน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง 7.19-7.57 และ 7.25-7.68 ตามลำดับ โดยทั้ง 2 วัน พบว่ามีความเป็นกรด-ด่าง สูงสุดในจุดเก็บตัวอย่าง ที่ 5 บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรร และความเป็นกรด-ด่างต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่าง ที่ 1 บริเวณปากน้ำคลองแห ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 ค่าความเป็นกรด-ด่างเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

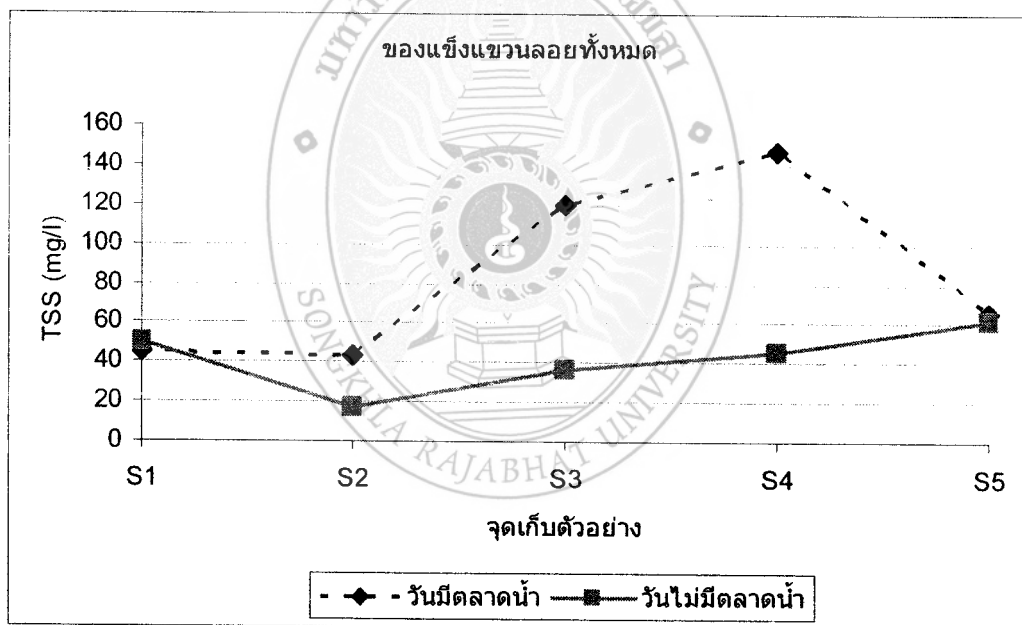
การตรวจวัดความเป็นกรด-ด่าง บริเวณตลาดน้ำคลองแห พบว่าความเป็นกรด-ด่างของวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าสูงสุดและต่ำสุดอยู่บริเวณเดียวกัน คือ ค่าสูงสุดอยู่บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรร และค่าต่ำสุดอยู่บริเวณปากน้ำคลองแห ซึ่งแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วไปมีค่าความเป็นกรด-ด่าง ระหว่าง 5-9 ซึ่งความแตกต่างนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมหลายประการ เช่น ลักษณะพื้นดิน และหิน ปริมาณน้ำฝน ตลอดจนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปกติพบอยู่เสมอว่าระดับ pH ของน้ำฝนแปรไปตามคุณสมบัติของดิน ดังนั้นในบริเวณที่ดินมีสภาพเป็นกรดก็จะทำให้น้ำมีสภาพเป็นกรดตามไปด้วย นอกจากนี้สิ่งมีชีวิตทั้งในดินและน้ำ เช่น จุลินทรีย์และแพลงก์ตอนพืชสามารถทำให้ค่า pH ของน้ำมีการเปลี่ยนแปลงค่าความเป็นกรด-ด่างได้ด้วย (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

เมื่อมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยการวิเคราะห์คุณภาพน้ำแม่น้ำน่าน มีค่าความเป็นกรด-ด่าง เฉลี่ยอยู่ในช่วง 7.21-7.77 (ชัยวัฒน์ สุขดี, 2542) ซึ่งมีค่าใกล้เคียงค่าความเป็นกรด-ด่าง

บริเวณตลาดน้ำคลองแห ซึ่งค่าความเป็นกรด-ด่างบริเวณตลาดน้ำคลองแหอยู่เกณฑ์มาตรฐาน คุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง จ-5 ในภาคผนวก จ)

4.2.2 ของแข็งแขวนลอยทั้งหมด (total suspended solid: TSS)

ของแข็งแขวนลอยทั้งหมดบริเวณตลาดน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 43.33-146.66 mg/l โดยมีค่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 4 บริเวณสะพานวัดคลองแห และค่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 16.66-61.66 mg/l โดยมีค่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 5 บริเวณสะพานลพบุรีรามเสวร์ และค่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 ค่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

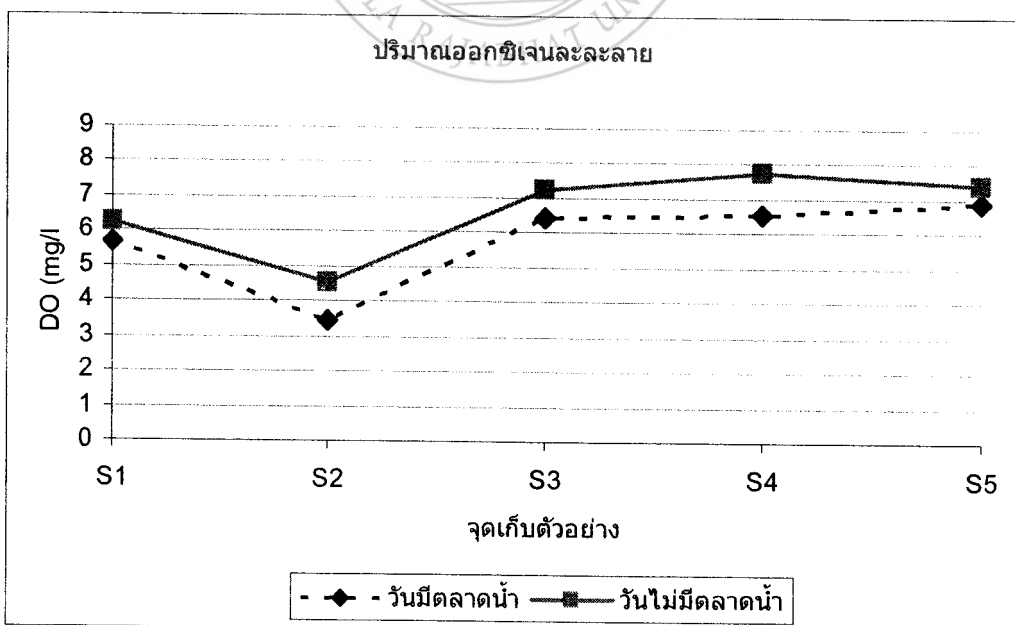
การตรวจวัดค่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดบริเวณตลาดน้ำคลองแห พบว่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าต่ำสุดบริเวณเดียวกัน คือ บริเวณปากน้ำคลองเตย เนื่องจากบริเวณนี้เป็นจุดคักเศษขยะและน้ำทิ้งจากตัวเมืองหาดใหญ่ไว้ก่อนที่จะไหลมาบรรจบกับคลองแห ส่วนค่าสูงสุดของวันที่มีตลาดน้ำอยู่บริเวณสะพานวัดคลองแห เนื่องจากบริเวณนี้เป็นจุดที่มีการค้าขาย ประกอบกับวันที่ทำการเก็บตัวอย่างมีการดูโคลน ซึ่งตรงกับวันที่มีตลาดน้ำ จะเห็นได้ว่าค่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดของวันที่มีตลาดน้ำจะมีค่าสูงกว่าวันที่ไม่มีตลาดน้ำ และค่าสูงสุดของวันที่ไม่มีตลาดน้ำอยู่บริเวณสะพานลพบุรีรามเสวร์ เนื่องจากบริเวณนี้เป็นปลายน้ำ

จึงทำให้เกิดการสะสมของตะกอนมากกว่าจุดอื่น ค่าของแอมโมเนียไนโตรเจนทั้งหมด ถ้ามีปริมาณสูงจะมีผลต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ นอกจากนี้ทำให้น้ำไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ทางด้านการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรม ในน้ำผิวดินจะกำหนดให้มีปริมาณไม่เกิน 1,000 มิลลิกรัม/ลิตร (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีค่าของแอมโมเนียไนโตรเจนทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1-1,253 mg/l และ 1-542.9 mg/l ตามลำดับ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16, 2550) ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าของแอมโมเนียไนโตรเจนทั้งหมดบริเวณตลาดน้ำคลองแห ค่าของแอมโมเนียไนโตรเจนทั้งหมดไม่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง 4-6 ในภาคผนวก ฉ)

4.2.3 ปริมาณออกซิเจนละลาย (dissolved oxygen: DO)

ปริมาณออกซิเจนละลายบริเวณตลาดน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.43-6.86 mg/l โดยมีค่าปริมาณออกซิเจนละลายสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 5 บริเวณสะพานลพบุรีรามเมศวร์ และค่าปริมาณออกซิเจนละลายต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.53-7.73 mg/l โดยมีค่าปริมาณออกซิเจนละลายสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 4 บริเวณสะพานวัดคลองแห และค่าปริมาณออกซิเจนละลายต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 ค่าปริมาณออกซิเจนละลายเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

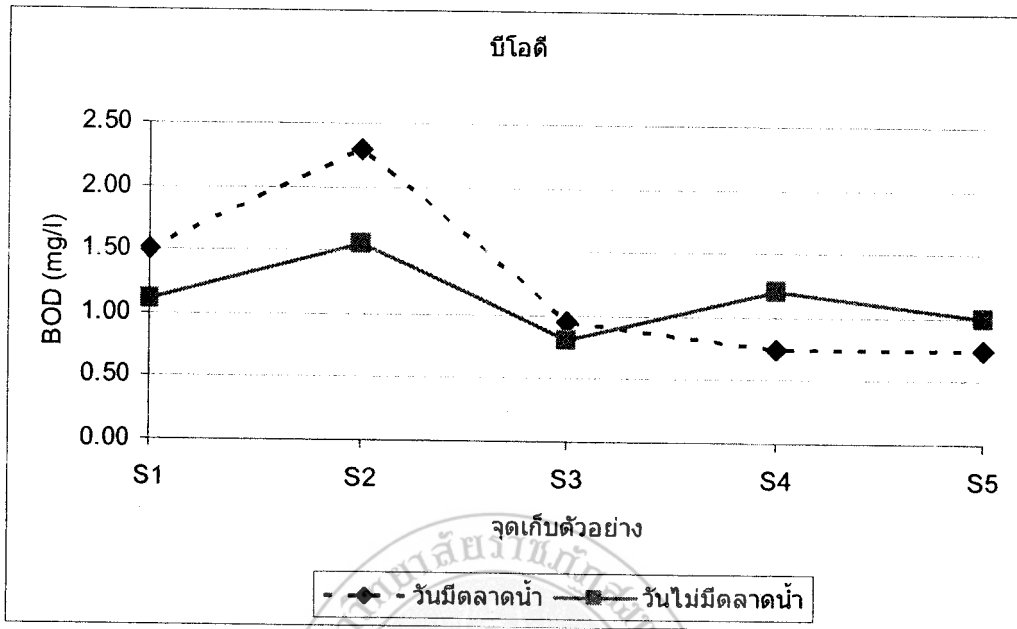

การตรวจวัดค่าปริมาณออกซิเจนละลายบริเวณตลาคน้ำคลองแหพบว่า วันที่มีตลาคน้ำและวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าต่ำสุดอยู่ยู่บริเวณเดียวกัน คือ บริเวณปากน้ำคลองเตย เนื่องจากบริเวณนี้ได้รับน้ำทั้งจากตัวเมืองหาดใหญ่และน้ำทั้งจากอาคารบ้านเรือน ประกอบกับมีการดักเศษขยะต่างๆ ไว้ จึงทำให้ปริมาณออกซิเจนละลายต่ำกว่าบริเวณอื่นๆ ส่วนค่าสูงสุดของวันที่มีตลาคน้ำอยู่บริเวณสะพานลพบุรีราเมศวร์ เนื่องจากบริเวณนี้เป็นปลายน้ำ และไม่ได้รับน้ำทั้งโดยตรงและค่าสูงสุดของวันที่ไม่มีตลาคน้ำอยู่บริเวณสะพานวัดคลองแห เนื่องจากบริเวณนี้เป็นบริเวณตลาคน้ำ แต่เป็นวันที่ไม่มีตลาคน้ำ จึงไม่มีการทำกิจกรรม ประกอบกับทางเทศบาลมีการเติมจุลินทรีย์อยู่ตลอด ปริมาณออกซิเจนละลายจะมีค่ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอุณหภูมิของน้ำและเกลือแร่ละลายในน้ำ น้ำที่มีคุณภาพจะมีปริมาณออกซิเจนละลาย อยู่ประมาณ 5-7 mg/l (มันสิน ตันฑุลเวศม์ และมันรักษ์ ตันฑุลเวศม์, 2551)

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีค่าปริมาณออกซิเจนละลายเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.1-9.8 mg/l และ 0.1-8.3 mg/l ตามลำดับ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16, 2550) ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าปริมาณออกซิเจนละลายบริเวณตลาคน้ำคลองแห ซึ่งค่าปริมาณออกซิเจนละลายบริเวณตลาคน้ำคลองแหอยู่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ยกเว้นบริเวณปากน้ำคลองเตย และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาคน้ำกับวันที่ไม่มีตลาคน้ำ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง ๗-7 ในภาคผนวก ๗)

4.2.4 ค่าบีโอดี (biochemical oxygen demand: BOD)

บีโอดีบริเวณตลาคน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.75-2.30 mg/l โดยมีค่าบีโอดีสูงสุดอยู่ในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย และค่าบีโอดีต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 4 และ 5 บริเวณสะพานวัดคลองแห และบริเวณสะพานลพบุรีราเมศวร์ตามลำดับ ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.80-1.55 mg/l โดยมีค่าบีโอดีสูงสุดอยู่ในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย และค่าบีโอดีต่ำสุดอยู่ในจุดเก็บตัวอย่างที่ 3 บริเวณรอบๆ ตลาคน้ำ ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.8

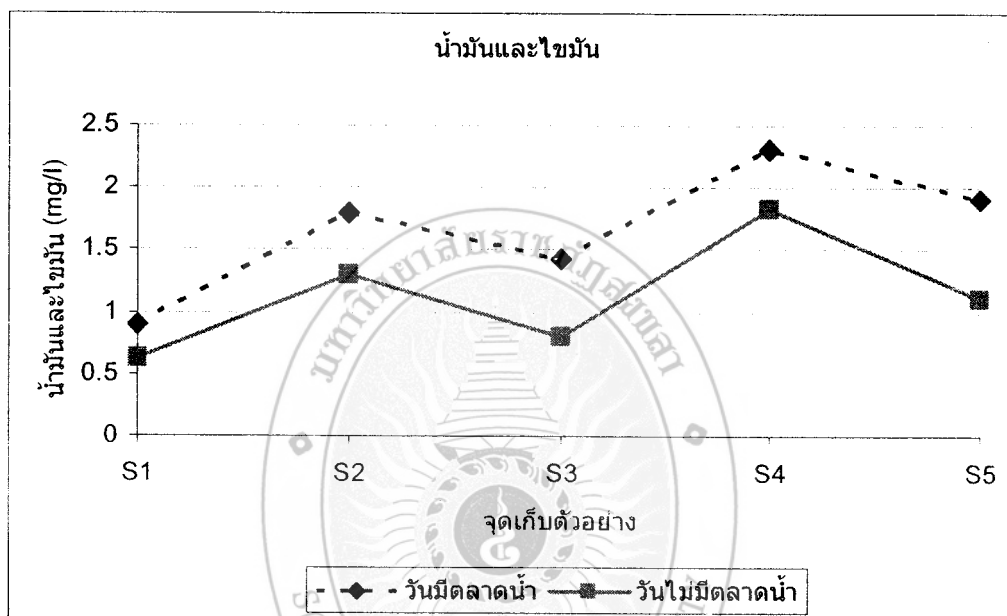
ภาพที่ 4.8 ค่าบีโอดีเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

การตรวจวัดค่าบีโอดี บริเวณตลาดน้ำคลองแหพบว่า วันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าสูงสุดบริเวณเดียวกัน คือ บริเวณปากน้ำคลองแห เนื่องจากบริเวณนี้ได้รับน้ำทิ้งจากตัวเมืองหาดใหญ่และน้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือน ประกอบกับมีการคัดเศษขยะต่างๆ ไว้ ส่วนค่าต่ำสุดของวันที่มีตลาดน้ำอยู่บริเวณสะพานวัดคลองแหและบริเวณสะพานลพบุรีรามесวรรค์ตามลำดับ ส่วนค่าต่ำสุดของวันที่ไม่มีตลาดน้ำอยู่บริเวณรอบๆ ตลาดน้ำ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าบีโอดีของวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำในแต่ละจุดเก็บจะมีความสัมพันธ์กับค่าปริมาณออกซิเจนละลาย โดยค่าบีโอดีใช้บอกปริมาณความสกปรกของน้ำ และแสดงถึงปริมาณของออกซิเจนที่ละลายอยู่ในน้ำ ถ้าค่าบีโอดียิ่งสูงความเน่าเสียของน้ำในแหล่งน้ำนั้นยิ่งมากขึ้น แต่ถ้าค่าบีโอดียิ่งต่ำแสดงว่าแหล่งน้ำนั้นมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามธรรมชาติ (มันสิน ตันทุลเวศม์ และมันรัช ตันทุลเวศม์, 2551)

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีค่าบีโอดีเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.1-22.2 mg/l และ 0.2-7.8 mg/l ตามลำดับ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16, 2550) ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าบีโอดีบริเวณตลาดน้ำคลองแห ซึ่งค่าบีโอดีบริเวณตลาดน้ำคลองแหอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง จ-8 ในภาคผนวก จ)

4.2.5 น้ำมันและไขมัน (oil & grease)

น้ำมันและไขมันบริเวณตลาดน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง 0.90-2.30 และ 0.63-1.83 mg/l ตามลำดับ โดยทั้ง 2 วัน พบว่ามีน้ำมันและไขมันสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 4 บริเวณสะพานวัดคลองแห และน้ำมันและไขมันต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 1 บริเวณปากน้ำคลองแห ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.9

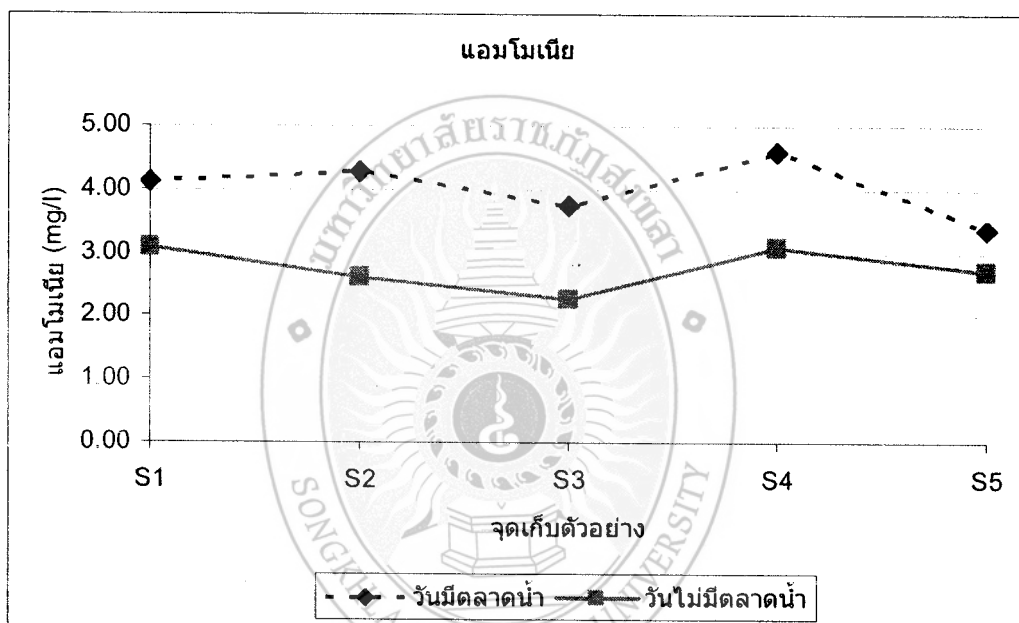

ภาพที่ 4.9 น้ำมันและไขมันเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

การตรวจวัดน้ำมันและไขมัน บริเวณตลาดน้ำคลองแหพบว่า วันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าสูงสุดและต่ำสุดบริเวณเดียวกัน คือ ค่าสูงสุดอยู่บริเวณสะพานวัดคลองแห เนื่องจากบริเวณนี้เป็นบริเวณตลาดน้ำและได้มีการขายของ เช่น ก๋วยเตี๋ยว กุ้งทอด ลูกชิ้นทอด เป็นต้น ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีน้ำมันและไขมันสูงกว่าบริเวณอื่น และค่าต่ำสุดอยู่บริเวณปากน้ำคลองแห เนื่องจากบริเวณนี้เป็นจุดเชื่อมต่อกันระหว่างคลองลานและคลองแห และเป็นบริเวณที่ไม่ได้มีการทำกิจกรรมใดๆ ซึ่งน้ำมันและไขมันบริเวณตลาดน้ำคลองแหอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของน้ำทิ้ง และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง ฉ-9 ในภาคผนวก ฉ)

4.2.6 แอมโมเนีย (ammonia)

แอมโมเนียบริเวณตลาดน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.36-4.60 mg/l โดยมีค่าแอมโมเนียสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 4 บริเวณสะพานวัดคลองแห และมีค่าแอมโมเนียต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 5 บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรร ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.25-3.09 mg/l โดยมีค่าแอมโมเนียสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 4 บริเวณสะพานวัดคลองแห และมีค่าแอมโมเนียต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 3 บริเวณรอบๆตลาดน้ำ ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.10

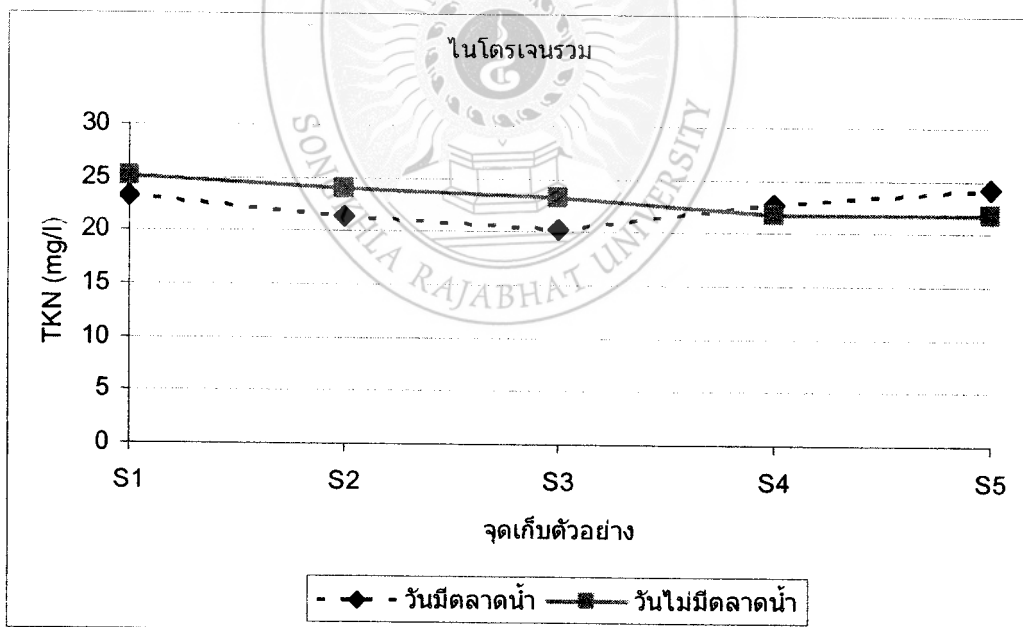
ภาพที่ 4.10 ค่าแอมโมเนียเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

การตรวจวัดค่าแอมโมเนีย บริเวณตลาดน้ำคลองแหพบว่า วันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าสูงสุดบริเวณเดียวกัน คือ สะพานวัดคลองแห เนื่องจากบริเวณนี้เป็นจุดที่มีการค้าขายประกอบกับการการปล่อยน้ำทิ้งจากห้องน้ำลงสู่แหล่งน้ำของนักท่องเที่ยว ส่วนค่าต่ำสุดของวันที่มีตลาดน้ำอยู่บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรร และค่าต่ำสุดของวันที่ไม่มีตลาดน้ำอยู่บริเวณรอบๆตลาดน้ำ ซึ่งค่าแอมโมเนีย อาจมาจากบริเวณดังกล่าวมีการทำเกษตรจึงทำให้เกิดการชะล้างลงสู่แหล่งน้ำได้ และส่วนหนึ่งอาจมาจากการปล่อยน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลลงสู่แหล่งน้ำจึงทำให้ค่าแอมโมเนียสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ระดับปริมาณแอมโมเนียในน้ำจะขึ้นอยู่กับอุณหภูมิ ความเป็นกรด-ด่าง และความกระด้างของน้ำ หากแอมโมเนียมีความเข้มข้นสูงถึงปริมาณหนึ่งจะเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำได้ (กรรณิการ์ สิริสิงห, 2549)

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีค่าแอมโมเนียเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.01-5.22 mg/l และ 0.02-1.90 mg/l ตามลำดับ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16, 2550) ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าแอมโมเนียบริเวณตลาดน้ำคลองแห ค่าแอมโมเนียบริเวณตลาดน้ำคลองแหเกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ตาราง ร-10 ในภาคผนวก ร)

4.2.7 ไนโตรเจนรวม (total kjeldahl nitrogen)

ค่าไนโตรเจนรวมบริเวณตลาดน้ำคลองแห พบว่าวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 20.25-24.17 mg/l โดยมีค่าไนโตรเจนรวมสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 5 บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรร และมิตค่าไนโตรเจนรวมต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 3 บริเวณรอบๆ ตลาดน้ำ ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 21.74-25.10 mg/l โดยมีค่าไนโตรเจนรวมสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 1 บริเวณปากน้ำคลองแห และมีค่าไนโตรเจนรวมต่ำสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 5 บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรร ตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.11

ภาพที่ 4.11 ค่าไนโตรเจนเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

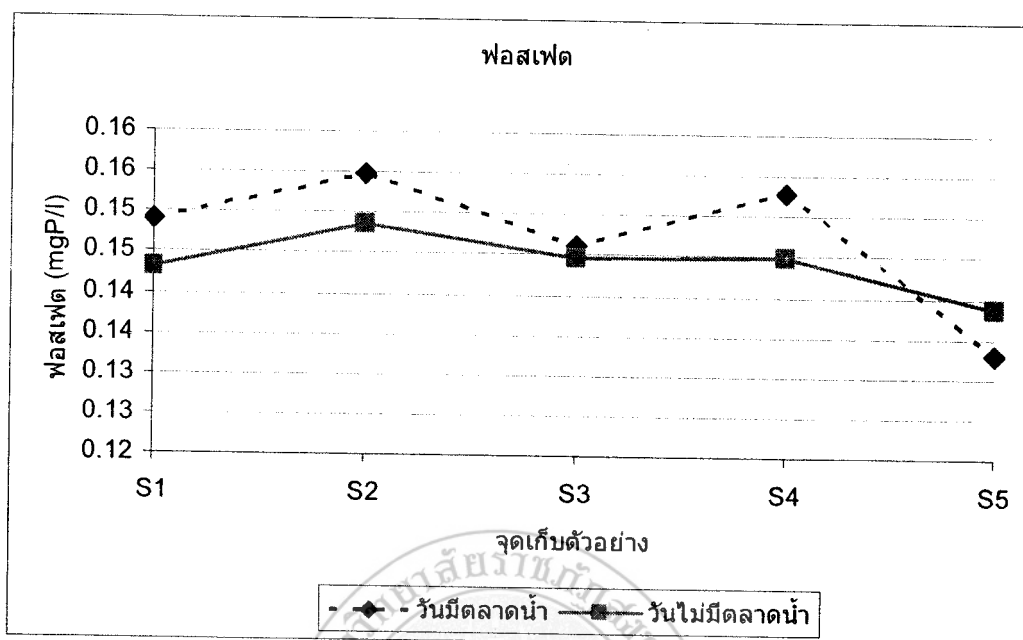
การตรวจวัดค่าไนโตรเจนรวมบริเวณตลาดน้ำคลองแหพบว่า วันที่มีตลาดน้ำค่าสูงสุดอยู่บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรร ซึ่งเป็นบริเวณปลายน้ำของตลาดน้ำคลองแห และอาจจะได้รับน้ำทิ้งจากบริเวณอื่น จึงทำให้มีการสะสมของธาตุอาหารอยู่ในบริเวณดังกล่าว และค่าต่ำสุดอยู่บริเวณรอบๆ ตลาดน้ำ ซึ่งเป็นบริเวณที่ไม่มีการขายของและไม่มีบ้านของผู้คนที่มาอาศัย ส่วนวันที่

ไม่มีตลาดน้ำมีและค่าสูงสุดอยู่บริเวณปากน้ำคลองแห เนื่องจากบริเวณนี้เป็นจุดเชื่อมต่อกันระหว่างคลองลานและคลองแห และส่วนหนึ่งอาจจะได้รับน้ำที่มาจากคลองลาน ซึ่งมีชุมชนเมืองใหม่ตั้งอยู่บริเวณรอบๆ คลองลาน ค่าต่ำสุดอยู่บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรร เนื่องจกเป็นวันที่ไม่มีการทำกิจกรรมจึงทำให้ปริมาณธาตุอาหารต่ำ ในโตรเจนเป็นธาตุที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของพืชและจุลินทรีย์ต่างๆ ดังนั้น หากมีการระบายน้ำทิ้งที่มีไนโตรเจนในปริมาณสูงจะทำให้มีการเจริญเติบโตของสาหร่ายมาก (algae blooms) ในแม่น้ำลำคลองที่รองรับน้ำทิ้งนั้นๆ (มันสิน คณิตกุลเวศม์ และมันรัชย์ คณิตกุลเวศม์, 2551)

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยทางกายภาพ-เคมีที่มีผลต่อคุณภาพน้ำบริเวณสวนสาธารณะ เทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งมีค่าไนโตรเจนรวมเฉลี่ย 3.17 mg/l (สรันยู ผลเจริญ และบุญขมาส คำดวล, 2549) ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าไนโตรเจนรวมบริเวณตลาดน้ำคลองแห ปริมาณไนโตรเจนรวมบริเวณตลาดน้ำคลองแหอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง จ-11 ในภาคผนวก จ)

4.2.8 ฟอสเฟต (phosphate)

ฟอสเฟตบริเวณตลาดน้ำคลองแห ในวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง 0.1330-0.1548 และ 0.1386-0.1485 mg P/l ตามลำดับ โดยทั้ง 2 วัน พบว่ามีฟอสเฟตสูงสุดในจุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณปากน้ำคลองเตย และฟอสเฟตต่ำสุดในจุดเก็บที่ 5 บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรร ดังตาราง 4.1 และ 4.2 และภาพที่ 4.12

ภาพที่ 4.12 ค่าฟอสเฟตเฉลี่ยบริเวณตลาดน้ำคลองแห

การตรวจวัดค่าฟอสเฟตบริเวณตลาดน้ำคลองแหพบว่า วันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดบริเวณเดียวกัน คือ ค่าสูงสุดอยู่บริเวณปากน้ำคลองแห เนื่องจากบริเวณนี้ได้รับน้ำทั้งจากตัวเมืองหาดใหญ่และทั้งจากอาคารบ้านเรือน ประกอบกับเป็นจุดคักเศษขยะต่างๆ และค่าต่ำสุดอยู่บริเวณสะพานลพบุรีรามесวรรค์ เนื่องจากบริเวณนี้เป็นปลายน้ำของตลาดน้ำและไม่มีกรปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำในบริเวณนี้โดยตรง ซึ่งฟอสเฟตเป็นธาตุที่มีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ เช่นเดียวกับไนโตรเจน ถ้ามีปริมาณมากจะส่งผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อม ทำให้วัชพืชน้ำเติบโตเร็ว และช่วยในการเจริญเติบโตของสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงิน ซึ่งหากบริเวณน้ำที่มีสาหร่ายเหล่านี้จะมีผลเสียต่อสุขภาพ ส่วนมากจะมาจากการปล่อยน้ำเสีย น้ำซักรีดล้างลงในแม่น้ำโดยทั่วไปจะมีค่าอยู่ในช่วง 0.01-0.1 พีพีเอ็มฟอสฟอรัส (มิลลิกรัมฟอสฟอรัสต่อลิตร) (มันสิน ตัณฑุลเวศม์ และมันรักษ์ ตัณฑุลเวศม์, 2551)

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยการวิเคราะห์คุณภาพน้ำแม่น้ำน่าน ซึ่งมีค่าฟอสเฟตเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.61-3.89 mg P/l (ชัยวัฒน์ สุขดี, 2542) ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าฟอสเฟตบริเวณตลาดน้ำคลองแห ปริมาณฟอสเฟตในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ไม่ได้กำหนดไว้แต่ไม่ควรมีค่ามากเกินไป และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยวันที่มีตลาดน้ำกับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ดังตาราง ๓-12 ในภาคผนวก ๓)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 ผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทางกายภาพ

ค่าความโปร่งแสงของน้ำบริเวณตลาคน้ำคลองแห พบว่าวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 42.66-50.33 เซนติเมตร ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 45.33-49.33 เซนติเมตร และค่าความโปร่งแสงในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ไม่ได้กำหนดไว้ อุณหภูมิของน้ำบริเวณตลาคน้ำคลองแห พบว่าวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 30.10-32.86 องศาเซลเซียส ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 31.16-32.83 องศาเซลเซียส และในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินให้เป็นไปตามธรรมชาติ ความขุ่นของน้ำบริเวณตลาคน้ำคลองแห พบว่าวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 50.37-204.42 NTU ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 16.37-24.97 NTU และมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ไม่ได้กำหนดไว้ สภาพน้ำไฟฟ้าบริเวณตลาคน้ำคลองแห พบว่าวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 361.66-374.66 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 355.33-383.33 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร และในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ไม่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าพารามิเตอร์ค่าความโปร่งแสง และความขุ่นมีผลกระทบต่อตลาคน้ำคลองแหอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากวันที่ได้เก็บตัวอย่างทางเทศบาลมีการคูโคลน แต่ในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินไม่ได้กำหนดไว้

5.1.2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทางเคมี

ค่าความเป็นกรด-ด่าง บริเวณตลาคน้ำคลองแห พบว่าวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 7.19-7.57 ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 7.25-7.68 ซึ่งค่าความเป็นกรด-ด่างของวันที่มีตลาคน้ำและวันที่ไม่มีตลาคน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ค่าของแข็งแขวนลอยทั้งหมดบริเวณตลาคน้ำคลองแห พบว่าวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 43.33-146.66 mg/l ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 16.66-61.66 mg/l และในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ไม่ได้กำหนดไว้ ค่าปริมาณออกซิเจนละลายบริเวณตลาคน้ำคลองแห พบว่าวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.43-6.86 mg/l ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.53-7.73 mg/l ซึ่งปริมาณออกซิเจนละลายของวันที่มีตลาคน้ำและวันที่ไม่มีตลาคน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ยกเว้นบริเวณปากน้ำคลองเตย ค่าบีโอดีบริเวณตลาคน้ำคลองแหพบวันที่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.75-2.30 mg/l ส่วนวันที่ไม่มีตลาคน้ำมีค่าเฉลี่ย

อยู่ในช่วง 0.80-1.55 mg/l ซึ่งค่าบีโอดีของวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ยกเว้นบริเวณปากน้ำคลองเตย น้ำมันและไขมันบริเวณตลาดน้ำคลองแหพบว่าวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.90-2.30 mg/l ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.63-1.83 mg/l ซึ่งน้ำมันและไขมันของวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง ค่าแอมโมเนียบริเวณตลาดน้ำคลองแหพบว่าวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.36-4.60 mg/l ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.25-3.09 mg/l จะเห็นได้ว่าค่าแอมโมเนียของวันที่มีตลาดน้ำและวันที่ไม่มีตลาดน้ำสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ค่าไนโตรเจนรวมบริเวณตลาดน้ำคลองแหพบว่าวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 20.25-24.17 mg/l ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 21.74-25.10 mg/l ซึ่งค่าไนโตรเจนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง ค่าฟอสเฟตบริเวณตลาดน้ำคลองแหพบว่าวันที่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.1330-0.1548 mg P/l ส่วนวันที่ไม่มีตลาดน้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.1386-0.1485 mg P/l ซึ่งในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ไม่ได้กำหนดไว้แต่ไม่ควรมีปริมาณมากเกินไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าพามิเตอร์ของเชิงแขวนลอยทั้งหมดมีผลกระทบต่อตลาดน้ำคลองแหอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินไม่ได้กำหนดไว้ และพารามิเตอร์แอมโมเนียที่มีค่าเกินมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ทุกจุดเก็บตัวอย่าง

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการกำจัดพืชน้ำบริเวณปากน้ำคลองเตยเป็นประจำ เพราะบริเวณดังกล่าวมีค่าออกซิเจนละลายต่ำ และมีค่าบีโอดีสูงเกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ประเภทที่ 3
2. ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องประสานงานกับชาวบ้านบริเวณริมฝั่งคลอง มีการจัดอบรมและให้ความรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับชาวบ้าน ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดน้ำให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น
3. ควรมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำบริเวณตลาดน้ำคลองแหเป็นประจำ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการป้องกัน แก้ไข และปรับปรุงคุณภาพน้ำต่อไป

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ สิริสิงห. 2549. **เคมีของน้ำไฮโดรอกไซด์และการตรวจวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: บริษัทประยูรวงศ์จำกัด
- เกรียงศักดิ์ อุคมสิน โรจน์. 2532. **วิศวกรรมกรรมการกำจัดน้ำเสีย เล่ม 1** ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต
- เกษม จันท์แก้ว. 2540. **วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม**. โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จรัสศรี ศรีอราม และวาสนา ชุ่มคู่ย. 2550. **การวิเคราะห์ค่าความสกปรกของน้ำจากคลองลำโรง ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา**
- ชัยวัฒน์ สุขดี. มปป. **การศึกษาคุณภาพน้ำทางเคมีและมลภาวะของน้ำในเขตเทศบาลเชียงใหม่ เชียงใหม่** มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กรุงเทพฯ. อักษรเจริญทัศน์
- ทรงวุฒิ กิจวรวุฒิ. 2545. **การศึกษาการใช้น้ำลุ่มน้ำอุตะเกา จังหวัดสงขลา**
- นิคม ละอองศิริวงศ์, ขงยุทธ ปริดาลัมพะบุตร และทองเพชร สันบุภา. 2541. **การสำรวจคุณภาพน้ำ และแหล่งกักต่อน้ำบริเวณอำเภอบ้านดอน คลองท่าทอง และคลองราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี**
- เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวด. 2543. **แหล่งน้ำกับปัญหามลพิษ** กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- พัชรา วงศ์ชุมทิส. 2536. **คุณภาพน้ำทางกายภาพที่สำคัญบางประการลุ่มน้ำเมย** กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มันสิน ตันจุลเวศม์. 2542. **เทคโนโลยีบำบัดน้ำเสียอุตสาหกรรม เล่ม 1** ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มันสิน ตันจุลเวศม์. 2538. **วิศวกรรมประปา เล่ม 1**. ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มันสิน ตันจุลเวศม์ และมันรัช ตันจุลเวศม์. 2551. **คู่มือวิเคราะห์คุณภาพน้ำ**. ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุจยา ยอดเพชร, เดชา และนาวานุเคราะห์. 2543 **การศึกษาคุณภาพน้ำแม่น้ำยม จ.พะเยาและ จ.นครสวรรค์**
- สมาคมวิศวกรสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย. 2540. **วิเคราะห์น้ำเสียแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3**
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16. 2550 **รายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบ สงขลา** ม. ป. พ.

ศรัณยู ผลเจริญ และบุษยมาส คำควล. 2549. ปัจจัยทางกายภาพ-เคมีที่มีผลต่อคุณภาพน้ำบริเวณ
สวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ศิกัญญา สุวจิตตานนท์, พัฒนา มุลพฤกษ์, และธำรงรัตน์ มุ่งเจริญ. 2542. การป้องกันและควบคุม
มลพิษ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ

จากประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2537 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่องกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ได้กำหนดค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินไว้รายละเอียด ดังนี้ ตารางที่ 1.1 แสดงค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

ลำดับ	ดัชนีคุณภาพน้ำ	หน่วย	ค่าทางสถิติ	เกณฑ์กำหนดสูงสุดตามการแบ่งประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์				
				ประเภท				
				1	2	3	4	5
1	สี กลิ่นและรส (Colour, Odour and Taste)			๓	๓'	๓'	๓'	-
2	อุณหภูมิ (Temperature)	°ซ		๓	๓'	๓'	๓'	-
3	ความเป็นกรดและด่าง (pH)	-		๓	5-9	5-9	5-9	-
4	ออกซิเจนละลาย (DO)	มก./ล.	P 20	๓	6.0	4.0	2.0	-
5	บีโอดี (BOD)	มก./ล.	P 80	๓	1.5	2.0	4.0	-
6	แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria)	เอ็ม.พี.เอ็น/100 มล.	P 80	๓	5,000	20,000	-	-
7	แบคทีเรียฟิโคลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bateria)	เอ็ม.พี.เอ็น/100 มล.	P 80	๓	1,000	4,000	-	-

ลำดับ	ดัชนีคุณภาพน้ำ	หน่วย	ค่าทางสถิติ	เกณฑ์กำหนดสูงสุดตามการแบ่งประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์				
				ประเภท				
				1	2	3	4	5
8	ไนเตรท (NO ₃) ในหน่วยไนโตรเจน	มก./ล.	-	๓	5.0			-
9	แอมโมเนีย (NH ₃) ในหน่วยไนโตรเจน	มก./ล.	-	๓	0.5			-
10	ฟีนอล (Phenols)	มก./ล.	-	๓	0.005			-
11	ทองแดง (Cu)	มก./ล.	-	๓	0.1			-
12	นิกเกิล (Ni)	มก./ล.	-	๓	0.1			-
13	แมงกานีส (Mn)	มก./ล.	-	๓	1.0			-
14	สังกะสี (Zn)	มก./ล.	-	๓	1.0			-
15	แคดเมียม (Cd)	มก./ล.	-	๓	0.005*			-
					0.05**			
16	โครเมียมชนิดเฮกซะวาเลนต์ (Cr Hexavalent)	มก./ล.	-	๓	0.05			-
17	ตะกั่ว (Pb)	มก./ล.	-	๓	0.05			-
18	ปรอททั้งหมด (Total Hg)	มก./ล.	-	๓	0.002			-
19	สารหนู (As)	มก./ล.	-	๓	0.01			-
20	ไซยาไนด์ (Cyanide)	มก./ล.	-	๓	0.005			-

ลำดับ	ดัชนีคุณภาพน้ำ	หน่วย	ค่าทางสถิติ	เกณฑ์กำหนดสูงสุดตามการแบ่ง				
				ประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์				
				ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 3	ประเภท 4	ประเภท 5
21	กัมมันตภาพรังสี (Radioactivity)	เบกเคอเรล/ล.	-	๓	0.1			-
	ค่ารังสีแอลฟา (Alpha)				1.0			
	ค่ารังสีเบตา (Beta)							
22	สารฆ่าศัตรูพืชและสัตว์ชนิดที่มีคลอรีนทั้งหมด (Total Organochlorine Pesticides)	มก./ล.	-	๓	0.05			-
23	ดีดีที (DDT)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	1.0			-
	บีเอชซีชนิดแอลฟา (Alpha-BHC)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	0.02			-
25	ดิลดริน (Dieldrin)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	0.1			-
26	อัลดริน (Aldrin)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	0.1			-
27	เฮปตาคลอร์และเฮปตาคลออีพอกไซด์ (Heptachor & Heptachlorepoxyde)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	0.2			-
28	เอนดริน (Endrin)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	ไม่สามารถตรวจพบได้ตามวิธีการตรวจสอบที่กำหนด			-

หมายเหตุ :1/กำหนดค่ามาตรฐานเฉพาะในแหล่งน้ำประเภทที่ 2-4 สำหรับแหล่งน้ำประเภทที่ 1 ให้เป็นไปตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำประเภทที่ 5 ไม่กำหนดค่า

2/ ค่า DO เป็นเกณฑ์มาตรฐานต่ำสุด เป็นไปตามธรรมชาติ อุณหภูมิของน้ำจะต้องไม่สูงกว่าอุณหภูมิตามธรรมชาติเกิน 3 องศาเซลเซียส

* น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ CaCO_3 ไม่เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

** น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ CaCO_3 เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

°ซ องศาเซลเซียส

P 20 ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 20 จากจำนวนตัวอย่างน้ำทั้งหมดที่เก็บมาตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

P 80 ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 80 จากจำนวนตัวอย่างน้ำทั้งหมดที่เก็บมาตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

มก./ล. มิลลิกรัมต่อลิตร

MPN เอ็ม.พี.เอ็น หรือ Most Probable Number

วิธีการตรวจสอบเป็นไปตามวิธีการมาตรฐานสำหรับการวิเคราะห์น้ำและน้ำเสีย Standard Methods for Examination of Water and Wastewater ซึ่ง APHA : American Public Health Association ,AWWA : American Water Works Association และ WPCF : Water Pollution Control Federation ของสหรัฐอเมริกา ร่วมกันกำหนด

แหล่งที่มา :ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 16 ง ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2537

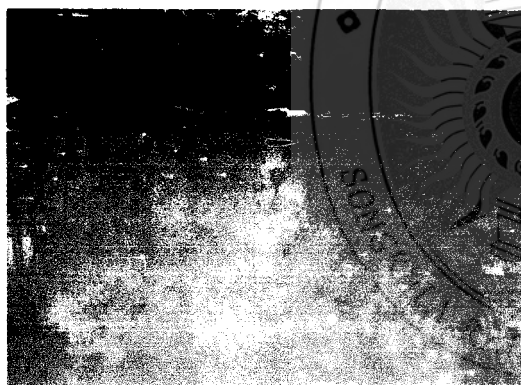
ภาคผนวก ข
จุดเก็บตัวอย่างน้ำ

ภาพ ข-1 ปากน้ำคลองแห

ภาพ ข-2 สะพานปากน้ำคลองเตย

ภาพ ข-3 บริเวณรอบๆตลาดน้ำ

ภาพที่ ข-4 สะพานวัดคลองแห

ภาพ ข-5 สะพานลพบุรีราเมศวร์

ภาคผนวก ก
เครื่องมือและอุปกรณ์

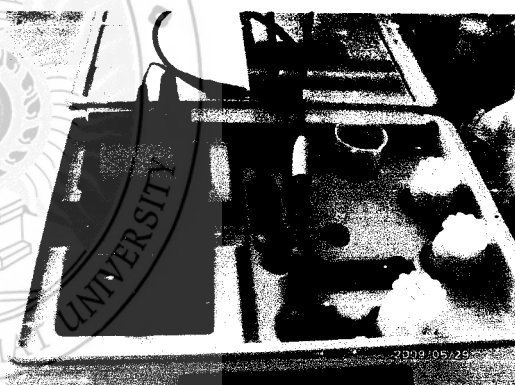
ภาพ ก-1 จานวัดความโปร่งแสง (secchi-disk)

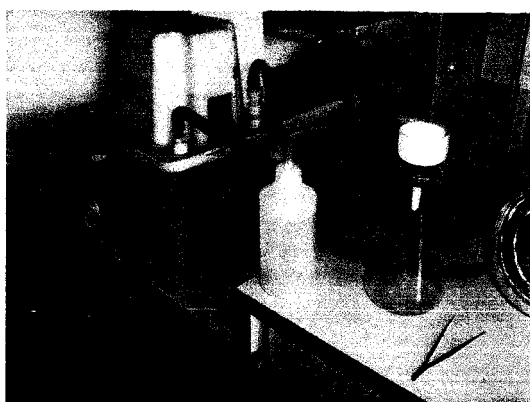
ภาพ ก-2 เครื่องวัดสภาพนำไฟฟ้า (Conductivity)

ภาพ ก-3 เครื่องวัดความขุ่น (Naphelometric)

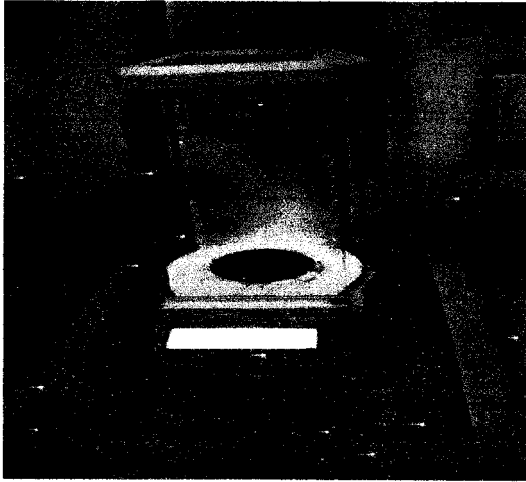
ภาพ ก-4 เครื่องวัดพีเอช (pH meter)

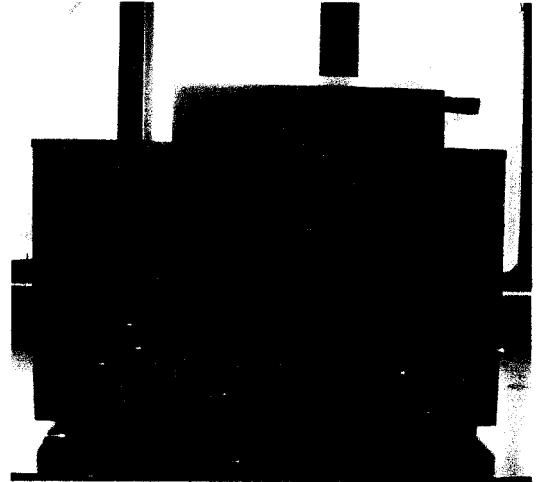
ภาพ ก-5 เครื่องดูดอากาศ (Suction ari pumt)

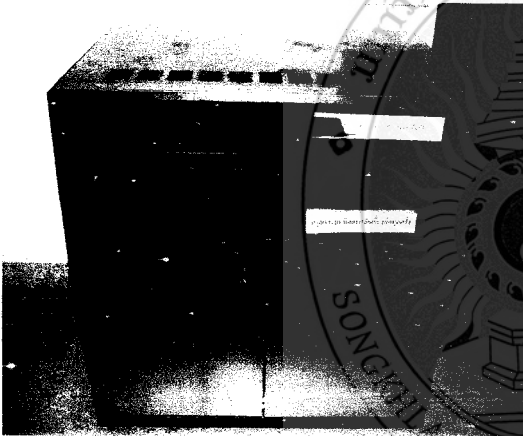
ภาพ ก-6 โถทำแห้ง (Desiccator)

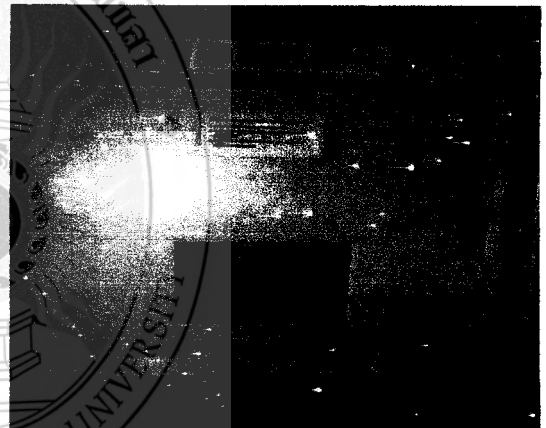
ภาพ ค-7 เครื่องชั่งละเอียด

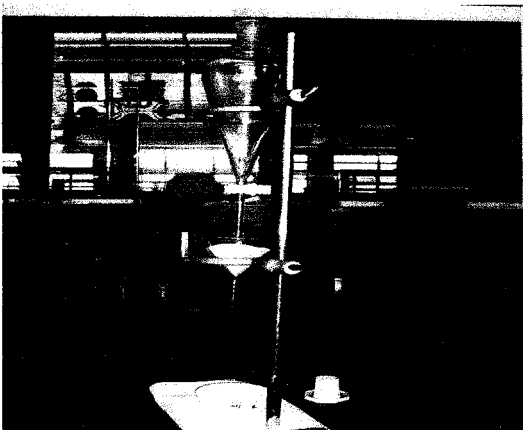
ภาพ ค-8 เครื่องอ่างน้ำ (Water bath)

ภาพ ค-9 ตู้อบ Oven

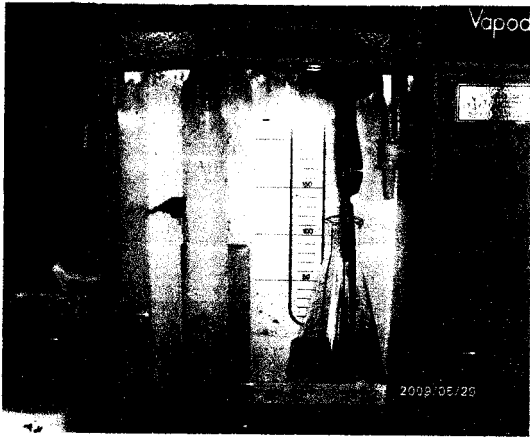
ภาพ ค-10 ตู้อินคิวเบท

ภาพ ค-11 กรวยแยกน้ำมันและไขมัน

ภาพ ค-12 เครื่องย่อย TKN

ภาพ ค-13 เครื่องกลั่น TKN และ NH_3

ภาพ ค-14 เครื่อง Spectrophotometer

ภาพ ค-15 ขวดเก็บตัวอย่างน้ำ

ภาพ ค-16 การเก็บรักษาตัวอย่างน้ำ

ภาคผนวก ง

วิธีการวิเคราะห์

1. ความโปร่งแสง (transparency)

วิธีการวิเคราะห์

1. นำจานวัดความโปร่งแสง (secchi disk) จุ่มลงในน้ำที่จุดเก็บตัวอย่าง
2. บันทึกผลที่ได้ มีหน่วยเป็น เซนติเมตร

2. อุณหภูมิ (temperature)

วิธีการวิเคราะห์

1. นำตัวอย่างน้ำเทใส่ลงในบีกเกอร์ 200 cm³ (วัดในขณะที่เก็บตัวอย่าง) ในกรณีที่
ไม่สามารถใช้หัววัดในแหล่งน้ำโดยตรง
2. จุ่มเครื่องวัดอุณหภูมิลงในสารตัวอย่างน้ำ 3 นาที
3. อ่านอุณหภูมิที่คงที่จากเครื่องวัดอุณหภูมิ
4. บันทึกผลการทดลอง มีหน่วยเป็นองศาเซลเซียส

3. ความขุ่น (turbidity)

วิธีการวิเคราะห์

1. เปิดเครื่องวัดความขุ่นและเตรียมเครื่องตามคู่มือการใช้ และวัดความขุ่นของ
ตัวอย่างน้ำตามวิธีของเครื่องนั้น
2. นำตัวอย่างต้องเขย่าให้เข้ากันดีก่อนเทใส่หลอดวัดตัวอย่างเพื่อนำไปวัดความขุ่น
3. เครื่องวัดความขุ่นบางรุ่นจะมีสารละลายมาตรฐานความขุ่นมาให้แล้ว ต้องมีการ
ตรวจเช็คค่าเสื่อมคุณภาพหรือไม่โดยเทียบกับสารละลายมาตรฐานความขุ่นที่เตรียมขึ้น
4. ถ้าตัวอย่างน้ำมีความขุ่นเกินที่เครื่องจะวัดได้ให้เจือจางตัวอย่างน้ำลง

4. ความนำไฟฟ้า (conductivity)

วิธีการวิเคราะห์

1. วัดอุณหภูมิของตัวอย่างน้ำก่อน
2. ปรับ Temp Knob ให้ได้อุณหภูมิในข้อ (1)

3. วัดสภาพนำไฟฟ้าที่อุณหภูมิในข้อ (1)

5. ความเป็นกรดและด่าง (pH)

วิธีการวิเคราะห์

1. หลังจากเปิดเครื่องวัดพีเอช ควรปล่อยให้เครื่องร้อนอย่างน้อย 15 นาที ก่อนใช้งาน
2. ปรับเทียบมาตรฐาน (Standardization) เครื่องให้พร้อมก่อนที่จะวัดพีเอช ตัวอย่าง โดยใช้สารละลายบัฟเฟอร์มาตรฐานที่ทราบค่าพีเอชแน่นอน
3. ตัวอย่างน้ำที่จะนำมาวัดพีเอช ต้องปล่อยให้มีความอุณหภูมิคงที่เสียก่อน เช่นในกรณี ที่ตัวอย่างน้ำแช่เย็นไว้ ต้องนำออกจากตู้เย็น ตั้งทิ้งไว้จนหายเย็น จึงจะนำไปวัดพีเอช เพราะค่าพีเอช จะเปลี่ยนไปตามอุณหภูมิ
4. ก่อนวัดเขย่าตัวอย่างน้ำให้เข้ากันดี เทใส่บีกเกอร์และวางบนเครื่องวางแม่เหล็ก จุ่มอิเล็กโทรด แล้วเปิดเครื่องกวนให้หมุนเบาๆ (ถ้าไม่มีเครื่องกวนแม่เหล็ก ให้ขยับอิเล็กโทรด เบาๆ) จนตัวเลขแสดงค่าพีเอชหยุดนิ่ง อ่านค่าพีเอชของตัวอย่างน้ำ
5. เมื่อจะวัดตัวอย่างต่อไปให้ฉีดล้างอิเล็กโทรดด้วยน้ำกลั่นแล้วซับด้วยกระดาษ หรือผ้านุ่มๆ แล้วจึงวัดตัวอย่างถัดไป แต่ถ้าจะเลิกวัดหลังจากที่ล้างอิเล็กโทรดด้วยน้ำกลั่นจน สะอาดและซับให้แห้งแล้วให้แช่อิเล็กโทรดไว้ในสารละลายที่มีไอออนมากพอควรและฤทธิ์เป็นกรด เช่น สารละลายบัฟเฟอร์ 4 หรือที่ดีที่สุดคือน้ำยาสำหรับเก็บรักษาอิเล็กโทรด

6. ปริมาณของแข็งทั้งหมด (TSS)

วิธีการวิเคราะห์

1. นำกระดาษกรอง GF/C ไปอบในตู้อบที่อุณหภูมิ 103-105 องศาเซลเซียส เป็น เวลา 1 ชั่วโมง ปล่อยให้เย็นในโถทำแห้ง
2. ชั่งน้ำหนักกระดาษกรอง GF/C สมมุติมีน้ำหนัก A กรัม วางบนถ้วยอลูมิเนียม ฟอยล์
3. ต่อชุดเครื่องมือสำหรับกรอง ใช้ปากคีบหยิบกระดาษกรอง GF/C วางบนกรวย บุคเนอร์ เปิดเครื่องสุญญากาศ ล้างกระดาษกรองด้วยน้ำกลั่น 3 ครั้งติดต่อกัน โดยใช้ครั้งละ 20 ml เปิดเครื่องสุญญากาศต่อให้ดูน้ำออกจนแห้ง ทิ้งน้ำล้างไป
4. เลือกปริมาตรตัวอย่างน้ำที่จะใช้โดยพิจารณาจากลักษณะน้ำ ถ้าน้ำขุ่นมีของแข็ง แขนวนลอยมากควรใช้ปริมาณน้อยๆ แต่ถ้าใสควรใช้ปริมาณตัวอย่างน้ำให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

(ควรเลือกให้มีค่าของแข็งแขวนลอยที่ติดบนกระดาษกรองไม่เกิน 200 mg และไม่ควรถ่ำกว่า 1 mg เนื่องจากถ้ามีของแข็งปริมาณมากเกินไปอาจจะจับเอาน้ำไว้) เขย่าตัวอย่างให้เข้ากันดี เทตัวอย่างที่ทราบปริมาตรกรองโดยค่อยๆ เททีละน้อยอย่างต่อเนื่องจนหมด ใช้น้ำกลั่นฉีดล้างภาชนะที่ใช้ตัวอย่าง หลอดกรอง และฉีบน้ำกลั่นที่ด้านข้างของกรวยบุคเนอร์รวมทั้งบนกระดาษกรอง GF/C ปลอ่ยให้เครื่องดูดสุญญากาศดูดน้ำออกจนแห้ง ปิดเครื่อง

5. ใช้ปากคีบหนีบขอบกระดาษกรองขึ้นวางบนถ้วยอลูมิเนียมฟอยล์ นำไปอบในตู้อบที่อุณหภูมิ 1003-105 องศาเซลเซียส อย่างน้อยเป็นเวลา 1 ชั่วโมง นำออกจากตู้อบแล้วปลอ่ยให้เย็นในโถทำแห้ง ชั่งน้ำหนักกระดาษกรอง สมมุติมีน้ำหนัก B กรัม

6. ควรทำข้อ 5 ซ้ำ จนได้น้ำหนักคงที่หรือจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงน้ำหนักน้อยกว่า 4% ของน้ำหนักครั้งก่อนหรือประมาณ 0.5 mg

การคำนวณ

$$\text{ของแข็งแขวนลอย (mg/L)} = \frac{(B-A) \times 10^6}{C}$$

A = น้ำหนักกระดาษกรองอย่างเดี่ยว (g)

B = น้ำหนักกระดาษกรองและของแข็ง (g)

C = ปริมาตรตัวอย่างน้ำ (ml)

7. ปริมาณออกซิเจนที่ละลายน้ำ (DO)

วิธีการวิเคราะห์

1. เติมตัวอย่างน้ำที่จะวิเคราะห์ลงในขวดบีโอดีให้เต็ม โดยใช้วิธีการกักน้ำช้าๆ และปลอ่ยน้ำให้สิ้นฟองออกมาสักพัก ระวังอย่าให้มีฟองอากาศ สำหรับตัวอย่างน้ำซึ่งเก็บจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น จากแม่น้ำ ทะเลสาบ เป็นต้น ถ้าเก็บบริเวณผิวน้ำให้คิดว่าขวดบีโอดีแล้วกดให้จมลงใต้น้ำค่อยๆ เอียงขวดขึ้นให้น้ำไหลเข้าขวดแทนที่อากาศจนเต็มขวด ยกขึ้นเหนือผิวน้ำ ถ้าเก็บบริเวณใต้น้ำลึกๆ จะต้องใช้เครื่องเก็บตัวอย่างน้ำพิเศษสำหรับบีโอดี

2. เติมสารละลายแมงกานีสซัลเฟต 1.5 ml และสารละลายอัลคาไลไฮโอไดค์ไฮไซค์ 1.5 ml โดยให้ปลายปิเปตอยู่ใต้ผิวของตัวอย่างน้ำ

3. ปิดจุกขวด ระวังอย่าให้มีฟองอากาศ เขย่าอย่างแรงโดยการกลับขวดไปมา ประมาณ 15 ครั้ง จะเกิดตะกอนสีน้ำตาลปลอ่ยให้ตกตะกอน (ถ้าเกิดตะกอนสีขาวแสดงว่าตัวอย่างน้ำไม่มีออกซิเจนละลาย)

4. เปิดจุกออกแล้วเติมกรดซัลฟูริก 2.0 ml โดยปล่อยให้กรดค่อยๆ ไหลลงไปตามข้างๆ คอขวด โดยให้ปลายปิเปตอยู่เหนือน้ำ ปิดจุกเขย่าให้เข้ากัน โดยการกลับขวดไปมาจนกระทั่งตะกอนละลายหมด ตั้งทิ้งไว้ 5 นาที ก่อนนำไปไตเตรต สารละลายนี้จะเก็บไว้ได้ 2 ชั่วโมง

5. คำนวณปริมาตรของตัวอย่างที่จะใช้ในการไตเตรตโดยยึดถือปริมาตรเริ่มต้นเริ่มต้นของตัวอย่าง 200 ml เป็นหลัก นั่นคือ ถ้าขวดปิเปตขนาด 300 ml เติมแมงกานีสซัลเฟตและอัลคาไลไฮโอไดค์เอไซด์ อย่างละ 1.5 ml รวมเป็น 3 ml ปริมาตรที่จะต้องนำมาไตเตรตจะเป็น $(200 \times 300) / (300 - 3) = 202$ ml ดังนั้นจึงต้องตวงสารละลายตัวอย่าง 202 ml ใส่ในขวดรูปกรวยเพื่อนำไปไตเตรต

6. ไตเตรตสารละลายตัวอย่างด้วย โซเดียมไโครเมต 0.0250 นอร์มัล จนกระทั่งสีเหลืองเริ่มจางลง (สีฟางข้าว) เติมน้ำแข็ง 1 ml จะได้สีน้ำเงิน ไตเตรตต่อไปจนกระทั่งสีน้ำเงินหายไป

การคำนวณ

เนื่องจาก 1 ml โซเดียมไโครเมต 0.0250 นอร์มัล สมมูลกับออกซิเจนละลาย 0.200 mg ดังนั้นแต่ละ ml โซเดียมไโครเมต ที่ใช้จะสมมูลกับออกซิเจนละลาย 1 mg/L เมื่อปริมาตรของตัวอย่างเริ่มต้น 200 ml เมื่อใช้สารละลายโซเดียมไโครเมตในการไตเตรต 5.0 ml ตัวอย่างน้ำจะมีออกซิเจนละลาย 5.0 mg/L

8. บีโอดี (BOD)

วิธีการวิเคราะห์

1. นำตัวอย่างนำมาปรับอุณหภูมิให้ได้ประมาณ 20 องศาเซลเซียส
2. เติมออกซิเจนโดยการเติมอากาศผ่านหัวลูกฟูก (หัวจ่ายลม) จนออกซิเจนละลายอิ่มตัว
3. เติมตัวอย่างน้ำใส่ลงในขวดปิเปต 2 ขวด ปิดจุกให้สนิท และมีน้ำหล่อที่ปากขวด
4. นำขวดหนึ่งมาหาค่าออกซิเจนละลาย (วิเคราะห์เหมือน ปริมาณออกซิเจนละลาย) ถือว่าเป็นค่าออกซิเจนละลายที่มีค่าเริ่มต้น สมมุติเป็น DO_0
5. นำอีกขวดหนึ่งใส่ในตู้ควบคุมอุณหภูมิ ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 5 วัน เมื่อครบ 5 วัน แล้วนำตัวอย่างนั้นมาหาค่าออกซิเจนละลายที่เหลืออยู่ สมมุติเป็น DO_5

การคำนวณ

$$\text{ค่าบีโอดี (mg/L)} = \text{DO}_0 - \text{DO}_5$$

เมื่อ DO_0 = ค่าออกซิเจนละลายที่ใดก็ตามได้ในวันแรก

DO_5 = ค่าออกซิเจนละลายที่ใดก็ตามได้ในวันที่ 5

9. น้ำมัน และไขมัน (Oil & Grease)

วิธีการวิเคราะห์

1. เติมน้ำตัวอย่างที่รู้ปริมาณจำนวนหนึ่ง (500 มล หรือน้อยกว่า) ใส่บีกเกอร์ขนาด 600 มล เติมกรดกำมะถันเข้มข้น จนพีเอชน้อยกว่า 2 (หรือประมาณ 2 มล ต่อน้ำตัวอย่าง 1 ลิตร)
2. เติมน้ำจากบีกเกอร์ใส่กรวยแยก เติมหอกเซนจำนวน 10-15 มล เขย่าอย่างแรงประมาณ 2 นาที ตั้งทิ้งไว้ สารผสมจะแยกชั้น ชั้นเฮกเซนจะอยู่ส่วนบน ส่วนตัวอย่างน้ำจะอยู่ด้านล่าง
3. ถ่ายชั้นตัวอย่างน้ำไว้ในบีกเกอร์เดิม เพื่อนำมาสกัดอีก
4. ถ่ายชั้นของเฮกเซนซึ่งมีไขมันและน้ำมันละลายอยู่ ผ่านกรวยกรองที่มีโซเดียมซัลเฟตบนกระดาษกรองลงในถ้วยระเหยซึ่งได้ทำให้แห้งและมีน้ำหนักคงที่และได้ชั่งน้ำหนักไว้แล้ว สมมุติเป็น A (g)
5. ทำการสกัดซ้ำ ด้วยวิธีเดียวกันนี้หลายๆครั้ง
6. นำถ้วยระเหยที่มีไขมันและน้ำมันละลายอยู่ ไประเหยเอาเฮกเซนออกบนเครื่องอังน้ำที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส จนแห้งปราศจากความชื้น แล้วปล่อยให้เย็นในโถทำแห้งประมาณ 30 นาที แล้วชั่งน้ำหนัก สมมุติเป็น B (g)

การคำนวณ

$$\text{น้ำมันและไขมัน (mg/L)} = \frac{(B-A) \times 10^6}{\text{ปริมาตรตัวอย่าง (ml)}}$$

ปริมาตรตัวอย่าง (ml)

10. แอมโมเนีย (Ammonia)

วิธีการวิเคราะห์

1. การเตรียมชุดกลั่น

ล้างส่วนต่างๆ ของชุดกลั่นให้สะอาด แล้วกลั่นล้างอีกที โดยใช้น้ำกลั่นที่ปราศจากแอมโมเนีย 500 ml และสารละลายบอแรกซ์เฟอรัส 20 ml ปรับพีเอชให้เป็น 9.5 ด้วย

สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ 6 นอร์มัล เทใส่ขวดกลั่น เดิมลูกแก้ว 2-3 เม็ด นำไปกลั่น ล้างเครื่องมือจนกระทั่งสารที่กลั่นออกมาไม่มีแอมโมเนียหรือน้ำน้อยมาก

2. การเตรียมตัวอย่าง

ถ้าตัวอย่างน้ำมีคลอรีนต้องกำจัดโดยเติมสารกำจัดคลอรีน โดยเติมสารกำจัดคลอรีนในปริมาณที่สมมูลกับคลอรีนตกค้าง ตวงน้ำตัวอย่าง 500 ml หรือน้อยกว่าแล้วเติมน้ำกลั่นให้เป็น 500 ml ใส่ในบีกเกอร์ ถ้าพีเอชสูงหรือต่ำมากควรปรับให้เป็น 7 เสียก่อน เติมสารละลายบอเรตบัฟเฟอร์ 25 ml ปรับพีเอชให้เป็น 9.5 ด้วยโซเดียมไฮดรอกไซด์ 6 นอร์มัล เทตัวอย่างน้ำลงขวดกลั่น

3. การกลั่น

นำขวดกลั่นที่ใส่ตัวอย่างเข้าเครื่องกลั่นเปิดน้ำหล่อเย็นให้พร้อม (ควรจะนำตัวอย่างเข้ากลั่นทันทีหลังจากกลั่นล้างขวดกลั่นแล้ว) ตวงสารละลายกรดบอริกที่มีอินดิเคเตอร์ 50 ml ใส่ในขวดรูปกรวย นำเข้าไปต่อกับชุดกลั่นโดยให้ปลายหลอดที่ต่อน้ำไอ น้ำ และแอมโมเนียที่กลั่นออกมาจุ่มอยู่ใต้สารละลาย เปิดไฟให้กลั่นด้วยอัตรา 6-10 ml/นาที ให้กลั่นจนได้สารละลายจากการกลั่น (Distillate) ในขวดรูปกรวยอย่างน้อย 300 ml แล้วจึงดึงปลายหลอดให้พ้นสารละลาย กลั่นต่ออีก 2-3 นาที เพื่อทำความสะอาดชุดกลั่น นำสารละลายที่ได้จากการกลั่นมาเจือจางด้วยน้ำกลั่นให้เป็น 500 ml ถ้ามีแอมโมเนีย สารละลายที่ได้จะมีสีเขียว ถ้าไม่มีแอมโมเนียจะเป็นสีม่วงเดิมของกรดบอริกอินดิเคเตอร์ นำไปหาปริมาณแอมโมเนียโดยวิธีไตเตรตต่อไป

วิธีการไตเตรชัน

1. นำสารละลายที่ได้จากการกลั่น (Distillate) มาไตเตรตด้วยกรดกำมะถัน 0.02 นอร์มัล จนกระทั่งสีเขียวของสารละลายเปลี่ยนเป็นสีม่วง
2. แบลงค์ ใช้น้ำกลั่นและทำขั้นตอนทุกอย่าง (ทั้งการกลั่นและไตเตรต) เหมือนทำตัวอย่าง

การคำนวณ

$$\text{แอมโมเนีย (mg/L ในรูป N)} = \frac{(A-B)N \times 14,000}{\text{ปริมาตรตัวอย่าง (mL)}}$$

ปริมาตรตัวอย่าง (mL)

เมื่อ A = ml ของกรดกำมะถันที่ใช้ไตเตรตตัวอย่าง

B = ml ของกรดกำมะถันที่ใช้ไตเตรต แบลงค์

M = ความเข้มข้นของกรดกำมะถันเป็นนอร์มัลลิตี

11. ไนโตรเจน (Total Kjeldahl Nitrogen)

วิธีการวิเคราะห์

1. การเลือกขนาดตัวอย่าง

เลือกปริมาตรตัวอย่างที่จะใช้ซึ่งขนาดของตัวอย่างจะต้องสอดคล้องกับปริมาณไนโตรเจนที่คาดว่าจะมี (สังเกตได้จากลักษณะน้ำและแหล่งที่มาของตัวอย่าง) ถ้าใช้ขนาดตัวอย่างมากเกินไปอาจจะเสียเวลาในการย่อยนานหลายชั่วโมง เมื่อเลือกปริมาตรตัวอย่างได้แล้วตวงตัวอย่างใส่ในขวดเจลดาลท์ 800 ml เติมลูกแก้ว 3-4 เม็ด เพื่อป้องกันการเดือดอย่างรุนแรงภายในขวด

2. การย่อยสลาย (Digestion)

เติมน้ำยาสำหรับการย่อยสลาย 50 ml ลงในขวดเจลดาลท์นำเข้าเครื่องย่อยสลาย ต้มจนกระทั่งเกิดควันสีขาวของ SO_2 ให้ต้มต่อไปเรื่อยๆ จนได้สารละลายใสจากนั้นย่อยสลายต่ออีก 20-30 นาที (ถ้ายังไม่ได้สารละลายใสให้เติมน้ำยาย่อยสลายอีก 50 ml แล้วย่อยต่อไปจนได้สารละลายใส) ปิดไฟและปล่อยให้เย็น แล้วเติมน้ำกลั่น 300 ml และฟีนอล์ฟทาลีน 0.5 ml เขย่าให้เข้ากันและทำให้เป็นด่างโดยค่อยๆ เติมน้ำยาโซเดียมไฮดรอกไซด์โรโอซัลเฟต 50 ml (ใช้น้ำยาโซเดียมไฮดรอกไซด์โรโอซัลเฟต 50 ml ต่อน้ำยาย่อยสลาย 50 ml) เขย่าให้เข้ากัน ถ้าสีชมพูของฟีนอล์ฟทาลีนยังไม่เกิด ให้เติมน้ำยาโซเดียมไฮดรอกไซด์โรโอซัลเฟตลงไปอีก จากนั้นนำไปกลั่น

3. การกลั่น

ต่อเครื่องเจลดาลท์เข้ากับเครื่องกลั่น ทำการกลั่นโดยให้ความร้อนพอเหมาะ เก็บส่วนที่กลั่นออกมา 200 ml ผ่านหลอดแก้วที่จุ่มอยู่ในสารละลายกรบอริก 50 ml ถ้าจะหาแอมโมเนียในโตรเจนโดยวิธี Nesslerization ให้ใช้กรบอริกธรรมดาแต่ถ้าจะหาโดยวิธีไตเตรตให้ใช้กรบอริกที่เติมอินดิเคเตอร์ เมื่อกลั่นครบ 200 ml เลื่อนขวดเก็บสารละลายที่ได้จากการกลั่น

(Distillate) ออกและนำไปหาแอมโมเนียต่อไป ให้ทำแบลนด์ด้วยโดยใช้น้ำกลั่นแล้วทำตามขั้นตอนเหมือนของตัวอย่างน้ำ

การคำนวณ

สารอินทรีย์ใน โครเจน = TKN-แอมโมเนียใน โครเจน

12. ฟอสเฟต (Phosphate)

วิธีการวิเคราะห์

1 การเตรียมตัวอย่าง

ปิเปตตัวอย่างน้ำ 50 ml ใส่ลงในขวดรูปกรวย 125 ml เติมสารละลายฟีนอล์ฟทาลีนอินดิเคเตอร์ 1 หยด ถ้าเป็นสีแดงให้หยดกรดซัลฟูริก 5 นอร์มัล ลงไปที่ละหยดจนกระทั่งสีแดงหายไป เติมน้ำยารวม 8.0 ml เขย่าให้เข้ากัน ตั้งทิ้งไว้อย่างน้อย 10 นาที แต่ไม่เกิน 30 นาที นำไปวัดการดูดกลืนแสง (Absorbance) ที่ความยาวคลื่นแสง 880 นาโนเมตร โดยใช้ Reagent Blank เทียบ A=0

2. การทำ Correction สำหรับตัวอย่างน้ำที่มีสีหรือความขุ่น

โดยทั่วไปสีของน้ำธรรมชาติจะไม่ขัดขวางการหาที่ความยาวคลื่นสูงๆ ซึ่งใช้อยู่ แต่ในกรณีนี้ที่น้ำขุ่นหรือมีสีมากให้ใช้น้ำตัวอย่างเป็นแบลนด์ โดยเติมน้ำยาทุกอย่างยกเว้นสารละลายกรดแอสคอบิกและสารละลายแอนติโมนิโคแคสเซียมตามตรงลงในตัวอย่าง นำไป Set A=0 แล้ววัด Absorbance ของตัวอย่างน้ำที่เติมน้ำยาครบทุกชนิด

3 การเขียนกราฟมาตรฐาน

เตรียมอนุกรมความเข้มข้นของสารละลายมาตรฐานฟอสเฟต ดังนี้ 5,10,15,20,25 และ 30 ไมโครกรัม โดยปิเปตสารละลายมาตรฐานฟอสเฟต (1ml = 2.5µg P) มา 0,2,4,6,8,10 และ 12 ml ใส่ในขวดปริมาตร 50 ml แต่ละขวด แล้วเติมน้ำกลั่นให้ครบขีดปริมาตร เขย่าให้เข้ากัน เทใส่ขวดรูปกรวยขนาด 125 ml เติมน้ำยารวม 8 ml เขย่าให้เข้ากัน ตั้งทิ้งไว้อย่างน้อย 10 นาที แต่ไม่เกิน 30 นาที นำไปวัด Absorbance ที่ความยาวคลื่น 880 นาโนเมตร โดยใช้ขวดที่มีความเข้มข้น 0 ไมโครกรัม เป็นแบลนด์

พล็อตกราฟระหว่างความเข้มข้นเป็นไมโครกรัมกับ Absorbance ที่ได้แต่ละความเข้มข้น

การคำนวณ

$$\text{ฟอสเฟต (mg P/L)} = \frac{\text{ไมโครกรัมที่อ่านได้จากกราฟ}}{\text{ปริมาตรตัวอย่าง (mL)}}$$

ภาคผนวก จ

การวิเคราะห์ผลทางสถิติ

การใช้สถิติทดสอบ t

กรณีที่ประชากรมีการแจกแจงใกล้เคียงแบบปกติ ไม่ทราบค่าความแปรปรวนแต่
ละประชากร และตัวอย่างมีขนาดเล็ก จะใช้สถิติทดสอบ t จะแบ่งเป็น 2 กรณีคือ

- 1 สุ่มตัวอย่างจากแต่ละประชากรอย่างเป็นอิสระ
- 2 สุ่มตัวอย่างจากแต่ละประชากรอย่างไม่เป็นอิสระ

กรณีที่ 1 เมื่อสุ่มตัวอย่างจากแต่ละประชากรเป็นอิสระกัน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กรณีย่อยดังนี้

1.1.กรณีที่ความแปรปรวนของทั้ง 2 กลุ่มเท่ากัน ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2$) ใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{S_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

สถิติทดสอบ t มีองศาอิสระ $n_1 + n_2 - 2$

โดยที่ x_i = ค่าเฉลี่ยตัวอย่างกลุ่มที่ i ; $i = 1, 2$

S_p = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวอย่างรวมจากตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

n_i = ขนาดตัวอย่างของกลุ่มที่ i

$$S_p^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

S_i^2 = ค่าแปรปรวนของตัวอย่างกลุ่มที่ i ; $i = 1, 2$

$$S_p^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

1.2 กรณีที่ค่าแปรปรวนของทั้ง 2 กลุ่มไม่เท่ากัน ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$) ใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

โดยสถิติทดสอบ t มีองศาอิสระ = V

$$df = \frac{(s_1^2/n_1 + s_2^2/n_2)^2}{\frac{(s_1^2/n_1)^2}{n_1-1} + \frac{(s_2^2/n_2)^2}{n_2-1}}$$

ภาคผนวก ฉ
ค่าสถิติที่ทดสอบ

ตาราง ฉ-1. ความโปร่งแสง

Group Statistics

VAR00001		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002	1.00	5	45.5960	3.49975	1.56513
	2.00	5	46.7300	1.53442	.68621

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	9.043	.017	-.664	8	.526	-1.13400	1.70896	-5.07486	2.80686
	Equal variances not assumed			-.664	5.483	.534	-1.13400	1.70896	-5.41313	3.14513

ตาราง ฉ-2. อุณหภูมิ

Group Statistics

VAR00001		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002	1.00	5	31.7220	1.05039	.46975
	2.00	5	31.9360	.62420	.27915

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	.819	.392	-.392	8	.706	-.21400	.54643	-1.47408	1.04608
	Equal variances not assumed			-.392	6.512	.708	-.21400	.54643	-1.52601	1.09801

ตาราง ฉ-3. ความขุ่น

Group Statistics

VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002 1.00	5	120.5660	76.86360	34.37445
2.00	5	22.6900	3.61787	1.61796

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
										Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	11.646	.009	2.844	8	.022	97.87600	34.41250	18.52062	177.23138	
	Equal variances not assumed			2.844	4.018	.046	97.87600	34.41250	2.49756	193.25444	

ตาราง ฉ-4. สภาพน้ำไฟฟ้า

Group Statistics

VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002 1.00	5	368.2620	5.23050	2.33915
2.00	5	369.7960	10.51809	4.70383

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
										Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	1.563	.247	-.292	8	.778	-1.53400	5.25335	-13.64824	10.58024	
	Equal variances not assumed			-.292	5.864	.780	-1.53400	5.25335	-14.46091	11.39291	

ตาราง ฉ-5. ค่าความเป็นกรด - ด่าง (pH)

Group Statistics

VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002 1.00	5	7.3860	.16380	.07325
2.00	5	7.4860	.16832	.07527

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	.008	.930	-.952	8	.369	-.10000	.10503	-.34221	.14221
	Equal variances not assumed			-.952	7.994	.369	-.10000	.10503	-.34224	.14224

ตาราง ฉ-6. ปริมาณของแข็งแขวนลอยทั้งหมด (TSS)

Group Statistics

	VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002	1.00	5	83.9980	46.79296	20.92645
	2.00	5	41.9960	16.80883	7.51714

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	10.973	.011	1.889	8	.096	42.00200	22.23564	-9.27347	93.27747
	Equal variances not assumed			1.889	5.015	.117	42.00200	22.23564	-15.10382	99.10782

ตาราง ฉ-7. ปริมาณออกซิเจนละลาย (DO)

Group Statistics

	VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002	1.00	5	5.7820	1.38709	.62033
	2.00	5	6.6240	1.29737	.58020

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	.000	.991	-.991	8	.351	-.84200	.84938	-2.80067	1.11667
	Equal variances not assumed			-.991	7.964	.351	-.84200	.84938	-2.80219	1.11819

ตาราง จ-8. ค่าความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี (BOD)

Group Statistics

VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002 1.00	5	1.2500	.66238	.29623
2.00	5	1.1300	.27749	.12410

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	4.046	.079	.374	8	.718	.12000	.32117	-.62062	.86062
	Equal variances not assumed			.374	5.362	.723	.12000	.32117	-.68911	.92911

ตาราง จ-9. ไขมันและน้ำมัน (Oil & Grease)

Group Statistics

VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002 1.00	5	1.6660	.52847	.23634
2.00	5	1.1320	.46869	.20960

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	.100	.760	1.690	8	.129	.53400	.31590	-.19446	1.26246
	Equal variances not assumed			1.690	7.887	.130	.53400	.31590	-.19627	1.26427

ตาราง จ-10. แอมโมเนีย

Group Statistics

VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002 1.00	5	4.0180	.48401	.21646
2.00	5	2.7460	.35232	.15756

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	.657	.441	4.751	8	.001	1.27200	.26773	.65461	1.88939
	Equal variances not assumed			4.751	7.310	.002	1.27200	.26773	.64431	1.89969

ตาราง จ-11. ไนโตรเจนรวม (TKN)

Group Statistics

	VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002	1.00	5	22.3620	1.55170	.69394
	2.00	5	23.1800	1.43171	.64028

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	.079	.786	-.866	8	.412	-.81800	.94420	-2.99533	1.35933
	Equal variances not assumed			-.866	7.949	.412	-.81800	.94420	-2.99778	1.36178

ตาราง จ-12. ฟอสเฟต

Group Statistics

	VAR00001	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VAR00002	1.00	5	.1472	.00862	.00385
	2.00	5	.1439	.00357	.00160

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VAR00002	Equal variances assumed	2.085	.187	.782	8	.457	.00326	.00417	-.00636	.01288
	Equal variances not assumed			.782	5.336	.468	.00326	.00417	-.00726	.01378